

Pályázatok

Pályázatok és apróhirdetések díjszabása: Minden szó egyszerű beiktatása 16, vas-
tagon szedett betűkből 32 fillér. Állás-
keresőknek 10, ill. 20 fillér. Legkisebb
hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előre
küldendő be; lehet 10 filléres levélbé-
lyegeken is. Jelég levelekhez 20 fill-
lér bélyeg mellékelendő.

A bonyhádi Talmudtóra keres melamed talmidchóchom gódjaj v'jóré somá-
jmot, chümis-rasi és gemóre-tajszefesz
oktatására és nagyobb fiúknak a jesi-
vára való előkészítésére. Fizetés meg-
egyezős szerint. Bizonyítványokkal ellá-
tott ajánlatok címzendők: Ausch Izsák
T.-T.-elnök, Bonyhád.

A mezőkovesdi Talmudtóra egyet az
azonnal betöltendő melamed-állásra pá-
lyázatot hirdet. Eddigi működést, illetve
képesítést és valláserkölcsi előéletet
igazoló bizonyítványokkal felszerelt pá-
lyázatok, a családi állapot, életkor és a
fizetési igények megjelölésével alulírott
elnökhöz intézendők. Utiköltség csak a
meghívottnak térítetik meg.

Jungreis Izidor főrabbi, elnök.

Apró hirdetések

TAPOLCA-GYÓGYFÜRDŐN megnyílik
május 1-én minden komforttal ellátott
orth. kóser panzió. Érdeklődés: Engel
Jenő vendéglős, Miskolc.

ORTH. TANITÓNŐ, csinos, fess, férj-
hez menne nagyvárosban finomlelkű
vallásos tanítóhoz. „Állásomat át-
adom” jelégére kér választ a kiadóba.
MISKOLCON jól és olcsón étkezhet
Rückman-nál, Széchenyi-utca 88.

VALLÁSOS jólelkű gyermekszertő 14-
16 éves leány szerény díjazással gyer-
mekhez felvétetik. Cím válaszlappal
„jobb családból” jelige.

FAKERESKEDÉSBE esetleg más üzlet-
be gyakornoknak, elhelyezkedne köny-
velni tudó jóméjelenésű volt bócher.
„Szerény, megbízható” jelige.

JÖVŐ zmanra még egy „siür-géher” bó-
chert teljes ellátással felveszek. Fő-
rabbi, Szécsény.

KERESEK megbízható önálló eladó jó
akvizitőr, konkurenciában edzett val-
lások házból való fiatalembert. „Szom-
battartó” jelige (20 fill. b.)

BODROGKERESZTURI jesivában né-
hány bócher felvétetik, szegények in-
gyenes ellátásban részesülnek. Akik
jönni akarnak írjanak azonnal: Schle-
singer Hermann főrabbihoz.

SADCHEN, jobb körökben is bevezetve,
diszkréció mellett eredménnyel közve-
tít házasságot: Schmalhausen Márton,
Mátészalka. (Válaszbélyeg.)

FÜSZER-vasas, továbbá egy fűszer rő-
fős segédet és tanult azonnali belé-
péssel felveszek. Fischer Jenő, Ricsé.

ELŐKELŐ orth. családból való, jesi-
vákát végzett, intelligens, jóméjelené-
sű 26 éves öcsémet benősíteném jó-
menetelű üzlettel rendelkező orth. uri-
családba. „Előkelő orthodox” jelégű
ajánlatokat kiadó továbbit.

ÜVEGES segéd, nőtlen, katonaeven túl,
megbízható ügyes munkás és gyors ki-
szolgáló, küldje be ajánlatát „Lelkiis-
meretes” jelégére. (20 fill. bélyeg.)

IDŐS asszony mellé gondozó-társnő ke-
restetik. Ebéd házhoz szállítva. Továb-
bá két gyermek mellé fiatal vallásos
leány felvétetik; németül is beszélő
előnyben. „Szerény igényű” jelégű le-
veleket kiadó továbbit. (20 f. bélyeg).

AZONNALI belépésre keresek kimondot-
tan jóméjelenésű festékkereskedőse-
det. Ajánlatokat előző munkahely meg-
jelölésével kérek. Frisch József fes-
téknyereskedő, Békéscsaba.

26 ÉVES, 8 munkással dolgozó cipőfel-
sőrészkesztő, nem amhórec, nősülne.
Jó családból való, szigorúan vallásos,
csinos leányt keres. Jelige „10.000”.

OKLEVELES gyógypedagógiai tanár
internátusában, nehezen nevelhető és
tanuló, testi és szellemi fogyatékos nö-
vendékek, szakszerű és vallásos neve-
lést, orth. ellátást kapnak. (Referen-
ciák: Gyógypedagógiai Tanárképző
Főiskola, Izr. Tanítóképző igazgatói-
nál.) Fogel D., Budapest, VII., Klau-
zál-tér 16. Telefon: 1-309-72.

FIATAL jól főző zsidó szakácsnő hos-
szú bizonyítványokkal, május 1-ére fel-
vétetik. Jelentkezés: Dr. Rakonitz, Ki-
rály ucca 86. I. emelet.

BENŐSÜLNE 32 éves orth. fiatalember
vidéki üzletbe, esetleg vidéki sameszi
állást is elfogad hozományul. „Paró-
ka” jelige. (20 fill. bélyeg.)

23 ÉVES orth. leány férjhez menne vi-
déki nagyvárosba 20.000 P hozomány-
nyal. Benősülésre keresek szabó, vagy
más iparos fiatalembert. Győri sad-
chen tudassa címét. Ajánlatok az Al-
föld legnagyobb házasságközvetítő iro-
dájának: Wieder Ármin, Makó.

FA-, vagy BOR-szakmában gyakornoki
állást keres 19 éves jesivát végzett,
kellő világiakkal rendelkező, intelli-
gens, jóméjelenésű munkaszertő fia-
talembert. „Megbízható 19” jelige.

ORTH. FŐKÁNTOR, havi 300 P jöve-
delermmel, feleségül venne vallásos, in-
telligens, fiatal szép leányt 10.000 P
hozománnyal. Csakis talmidchóchom
leányai írjanak „B. T. Ch.” jelégére a
kiadóba. (20 fill. bélyeg.)

VAS-fűszeres segéd, 23 éves, többévi
gyakorlattal állást keres. „Munkaszertő”
jelige.

VIDÉKI nagyvárosban két szombattartó
neológ fiatalember, jóméjelenésű börke-
reskedő, nősülne. Keresnek 25-28 éves
leányokat 6-8000 P készpénzzel. Refe-
renciákat kérek! Wieder Ármin, Makó,
Dessewffy-tér 10.

DRÓSEKAT németül, ünnepélyes alkal-
makra (barmiczvó, chaszene, próba és
székfoglaló, stb). 5.50 P előzetes be-
küldése ellenében; psettlit külön díja-
zással, diszkréció mellett szállít. Braun
Izrael, rabbi, Bpest. Szövetség-u. 43.
JESIVABÓCHER ajánlkozik gyerme-
kek chümis-rasi és gemóre-tajszefesz
tanítására. Kitűnő tanítási módszer-
rel rendelkezik. Cím: Gestetner Adolf,
Győr, Hid-u. 4.

MELAMED, chümis-rasi, gemóre-taj-
tajszefesz tanítását jutányosan vállal-
ja. Címe: Rubin Jenő, Budapest, VII.,
Klauzál-tér 6. I. 5.

KABAI jesivára Chajlhamajéig jelent-
kező szorgalmas bócherék közül az első
tíz a menzán díjmentes ellátásban ré-
szesül. Cím: Teitelbaum Jakab rabbi,
Kaba.

HÁZITANITÓ Bpsten hébert és világit
oktat és vizsgáztat. „Vallásos, szerény”
jelégére szíves megkeresést kér.

ORÁS-ÉKSZERÜZLET vidéki városban
15 éve jól bevezetve, elköltözés végett
kelépszerű átadó. Ajánlatokat „Ritka
alkalom” jelégére kiadó továbbit. (20
fill. bélyeg.)

JOB BORTHODOX családba benősülne:
talmudban, világiakban kiváló fiatal-
ember. Ajánlatokat „Ügyes üzletem-
ber” jelégével a kiadóhivatal továbbit.

NAGYOROSZI-I JESIVA Rajs-chajdes-
kor megnyílik. Elsőrendű menza és
kvártérok. Szegényeknek igen olcsón.
Jelentkezés: Jesiva-vezetőség, Nagy-
oroszi.

35 ÉVES jóméjelenésű orvos (körör-
vos) ismerősöm részére tizezer hozo-
mánnyal szép szőke leányt keresek, 28
évesig. „Biztos megélhetés” jelige (20
fill. bélyeg.)

VAS-fűszeres segéd (25 éves intellek-
tuel) állást keres. Járta vaskalkulá-
cióban, kerékpáralkatrészek, ásvány-
olajak eladásában, utóbbiak adminisz-
trációs munkáiban, gépirásban, leve-
lezésben. Cím: Sándor Zoltán, Rum.

RELIGIONSLEHRER, erstklassiger
Pädagog, streng orthodox, zu 9 jähri-
gem Knaben mit Sprachfehler, zwecks
gründlicher Ausbildung gesucht. Ne-
ben voller Verpflegung entsprechender
Gehalt. Gefl. Anträge mit Ansprü-
chen und bisheriger Tätigkeiten erbeten
an: Farkas Dávid, Senta, Jugoslavien.
BIZTOS exisztenciával bíró 30 éves fia-
talembert házasság céljából megismer-
kedne, néhányezer hozománnyal ren-
delkező 22-25 éves teltkarcsu, intelli-
gens, csinos, középmagas orthodox uri-
lánnyal. Fényképpel ellátott kimerítő
leveleket „vidéki kereskedő” jelégére
kiadóba kérek. (20 fill. b.)

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14.
Telefon: 1-111-95.

אללנע מיינע יידישע צייטונג

ג'ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót זצ"לSzerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 26/C.
Telefon: 1-238-08. Csekk számla: 50.791.
Egész évre 20 pengő. Külföldre P 25.Szerkeszti:
Groszberg Jenő

ZSIDÓ BŰNÖK...

A magyar orthodoxiát is érdekelheti az a párviadal, amely a *Pester Lloyd* husvéti számának hasábjain folyt le *Németh Imre* országgyűlési képviselő és a szerkesztőség egy tagja között a zsidókérdésről. Németh Imre képviselő már ismeretes a *Zsidó Ujság* olvasói előtt. Elmélyedéssel és komolyan foglalkozik az ország szociális bajaival, gazdasági kérdéseivel, a segítés módjaival és evvel összefüggésben a zsidóság helyzetével is. Az utóbbi ügyben talán akarata ellen nem tud eléggé tárgyilagos lenni. Hiszen mostani fejtegetésében is abból az axiómából indul ki, hogy lényegében véve minden nemzsidó: antiszemita, s csak ezért talál a zsidógyűlölet propagandája oly hálás visszhangra a keresztény nép széles rétegeiben. Az utóbbi állítást kerek tagadjuk. A magyar nép széles tömegei tudják, érzik, látják, hogy a zsidónak époly keservesen kell megküzdnie a kenyérért, mint neki és ez a kenyér sokkal bizonytalanabb, mint a földet megművelő osztálynak és ezért nem is gyűlölik. De ha igaz, amit a képviselő úr mond, akkor ez megmagyarázza azt, hogy miért nem tud ő tárgyilagos lenni.

Amikor legutóbb foglalkoztunk egyik előadásával, megvilágítottuk azt az állítást, amelyet megkockáztatott, azt, hogy a legtűrelmetlenebb fajvédelmet a — zsidó orthodoxia hirdeti. Megragadtuk az alkalmat, és bebizonyítottuk tévedését. A bizonyítás könnyű volt. A mi szent irodalmunk telítve van az emberi egyenlőség és szeretet hirdetésével; a mi vallási meggyőződésünk szerint túlvilági üdvösségben részes minden jó ember a világ összes népei közül; a talmudi bölcsék tanítása értelmében a mai időben tiszta fajok nincsenek, a Tóra első fejezetei pedig azt hirdetik, hogy az egész emberiség egy emberpártól származik, tehát testvér. — mindez tehát minden lehet, de semmiképpen sem faji gyűlölet és türelmetlenség.

Ezek után áttérhetünk Németh Imre husvétii fejtegetéseire. Azt fejtegeti,

hogy a kétségtelenül fennálló antiszemi-
ta mozgalomnak a rossz gazdasági viszonyok az okai és nagyrészen a zsidók is.
A fejtegetés utóbbi része méltán felkel-
teti figyelmünket, nem azért, hogy po-
lemizáljunk vele, hanem inkább azért:
hátha tanulhatnánk belőle.

— A néprétegeket — úgymond — az a tény igazolja, hogy a kommunizmus után a zsidóság elszegényedése nem öltött oly borzasztó mérvet, mint a nemzsidók-
nál. A zsidóság a gazdasági erejét oly kíméletlenül juttatja kifejezésre ahol képes rá, mint a nemzsidó kategóriák a szociális és politikai hatalmukat. Csökkenne az antiszemitizmus, ha a zsidók részéről kevesebb lenne a nyereszkeskedés és a gazdasági érvényesülés utáni hajszája. Az sem használ a zsidóságnak, hogy támogatta a keleti gettó zsidóság beözön-
lését. A zsidók támogatták a keresztény-
ség gyakorlati pályára menő rétegét, sőt egészen szadisztikus örömmel vették, ha egy-egy keresztény vállalkozás nem sikerült és hangoztatták a „keresztény tehetségtelenség” (?) A zsidó fronthar-
zosok is túltűrelmetlenek. A zsidóságtól menekülők, akik betolakodtak és a keresztény életformák külsőségeit elcsajátították, szintén antipátiát keltettek. A zsidók a városokban mindenütt nyüzsgőnek számáranyukon felül és a szórakozó-
helyek leglármásabb elemét képezik. Mindezeket felül, üldözési mániában is szenvednek és ezért a nem jelentékeny költségekből nagy ügyeket csinálnak.

Semmiesetre sem valami felemelő dolog, ha így beszél egy különben tárgyilagos ember a mindenkor állampolgári kötelességét teljesítő zsidóságról. Azt hittük előbb, hogy az orthodoxiát itéli meg ferdén, amikor fajgyűlöletet vet szemére, de most látjuk, hogy gyűlöletesnek tünteti fel azoknak a zsidók-
nak is egész habitusát, akik távol vannak az orthodoxiától.

Az orthodoxia túlnyomó része kispol-
gárokból áll, ezek sajnos nagyon is el-
szegényedtek, az elpauperizálódás folya-

matának valóságos iskolapédáit nyujt-
ják, egyik napról a másikra élnek és
nem tudják mit hoz a holnap.

Amikor Magyarországon keleti zsidók-
ról beszélnek, akkor ezalatt ugyan leg-
inkább az orthodoxokat értik, holott ez-
zel szemben az igazság az, hogy Kelet-
európából már két évtizede nincsen be-
vándorlás és az a zsidó, aki esetleg ho-
nosságot szerzett, az a régi Magyaror-
szág területén lakott.

Orthodox zsidók nem jutnak hozzá,
hogy gunyolódjanak keresztény kereske-
delmi vállalkozások sikertelensége fölött,
mert az orthodox falusi boltosok legna-
gyobb részét igen tervszerűen és igen
radikálisan elintézte a *Hangya*.

Ha a képviselő úr a zsidó fronthar-
sokról beszél, akkor ez nem igen érinti
az orthodoxokat, mert a harcterekről
visszajött orthodox kis zsidó örül, hogy
családja körében élhet, imájának, tóra-
tanulásának, el akarja felejtteni a fron-
ton töltött borzasztó napokat és nem ki-
ván külön jogokat ebből kifolyólag.

Mindezt nem azért emeljük ki, mintha
alibi igazolást akarnánk szerezni az
orthodoxia részére. Hisz tudjuk, hogy
amit a Talmud a pusztító járványról
mond: („ha I'ten már ráusztotta az em-
beriségre, nem tesz különbséget jó és
rossz között”) az vonatkozhatott a mo-
stani antiszemitizmusra is. Csak azért
emeltük ki, mert megállapíthatjuk, hogy
a fejtegetésnek az a része, amely arról
szól, hogy a zsidók a fórumon nagyon is
nyüzsgőnek és túlságosan megtöltik a
szórakozóhelyeket, igen megszívlelendő.
Evvel az összefüggésben kiemeljük azt
a nagyszerű hitszónoklatot, amelyet há-
rom évvel ezelőtt tartott a most Buda-
pesten elhunyt boryslavi tudós: *Rabbi*
Dóvid Schreiber z. c. l. Azt fejtegette,
hogy mellékes, hogy a zsidók milyen öl-
tözetben, milyen népviseletben és szakál-
viseletben jelennek meg, a gyűlölet nem
tisz különbséget. Felemlítette, azt a mid-
rast: „*Ha Jákób fiait betöltik a cirku-
szokat, Észov könnyezik, s azt fejtegette:*

Ezek a könnyek az erkölcsöködés krodilkönnyei is lehetnek, de valójában a dühösségnek kifolyásai, hogy a zsidók a szórakozó és mulatóhelyek tömeges látogatásával felverik azoknak árait ... Ezzel szemben azt hangoztatta, hogy a

zsidóság üdve a tanház és a templom. Átismételtük Németh Imrénének a zsidóság fejére ráolvasott bűnregiszerét, hogy tanuljunk tőle. Sokban igaza van, különösen orth. szempontból. De általános emberi szemszögből arra az alapra kell

helyezkedni, hogy „nem lehet a másikkal a szemében a szállát észrevenni, a magunkéban a gerendát sem.” Akkor talán le lesz vezethető a sok félreértés és gyűlölet, amely most megmérgezi a magyar közéletet.

A nagybeteg munkácsi főrabbi

Peszach előtti héten Spira Lázár munkácsi főrabbi betegségi állapota, sajnos rosszabbodott. Budapestről, ahol a legkiválóbb tanárok odaadón kezeltek, mentőautón hazaszállították Munkácsra. Itt az aggodalom ráült az egész városra. Leomlottak a pártok közötti válaszfalak és azóta csak egy gondolat, csak egy beszélgetési téma uralja Munkácsot: az általánosan tisztelt és széles körben elismert lelkipásztor hogyléte. Megvalósult a midras mondása: „Őseik módszeréhez folyamodtak Izráel fiai” és megkezdődött az összes templomokban a fohászokodás. A nagy beszahamidosban azóta több száz ember mond naponként thillimet, a női osztály is tömve van zokogó nőekkel. Több éjszaka, éjfélkor egész menet indul a temetőbe, ahol a *Darché Tesüvó*, továbbá *Sém Slajmaj* sírjánál egész éjjel imádkoznak.

A hitközség még ünnep előtt ülésezett, melyen résztvettek a rabbiság tagjai is. A felszólalók mind kifejezést adtak annak a határtalan tiszteletnek, amelyet a főrabbi közsege érez lelkipásztorára iránt, és annak a mélységes aggodalomnak, amellyel betegségét kíséri.

Határozatba ment, hogy régi szokás szerint a hitközség minden egyes tagja (körülbelül 12.000 lélek) egy-egy napot ajándékoz életéből a főrabbi életének meghosszabbítására.

A jelenlevő rabbisági tagok kifejezték, hogy vallási szempontból ez az önkéntes adományozás csak helyesíthető és hangsúlyozták, hogy az önfeláldozást a jószágos I'ten nemcsak a főrabbi életének meghosszabbításával, hanem az áldozathozók megáldásával fogja megjutalmazni. A munkácsi postahivatal állandóan ostrom alatt van, amennyiben a világ minden vidékéről telefoni érdeklődések érkeznek és a posta csak szaporított létszámú személyzettel tudja a forgalmat lebonyolítani.

Peszach első 2 napján Budapesten a Kazinczy-templomban is mondtak thillimet a nagybeteg felépüléséért, valamint az egész ünnepeken át „*misebéruch V'chajle*” t csináltak, de hírek érkeznek, hogy a Rebbe tisztelőinek csoportjai az egész világon állandóan könyörögnek. A prágai temetőben a *Hoher Rabbi Löw*, a krakói temetőben a Remó, Lizenskb. Dinowban, Nagykállóban, Ungváron (R. Méir Asch) az ott eltemetett caddikok sírján, továbbá a jeruzsálemi szentfálnál van állandó ima.

Peszach ünnepének első felében különösen kritikus volt a helyzet és a kezelő orvosok tanácsára a bécsi Rotschild-kórház főorvosa dr. Hess tanár érkezett Chajlhamajéd szerda éjjel Munkácsra, dr. Halberstamm asszisztensével. Ekkor már magához tért a nagybeteg, akihez a professzor a köv. kérdést intézte:

— Főrabbi úr, miért fekszik az egyik oldalon?

A beteg csendesesen azt mondotta:

— Zsidónak nem szabad a háton fekvődni.

Továbbá azt kérdezte a professzor, miért olyan kedvtelen? Amire rezignáltan felelt:

— Hát ezen csodálkozik? Most olyan szent napok vannak és én nem szolgálhatom az I'tent ...

A professzor egyébiránt úgy látja, hogy remény van radikális javulásra. A lelki nyomottság visszavezethető azokra a fájdalmakra, amelyeket a beteg az ischiása következtében elszenved. A beteg helyzete javult némileg, amennyiben az érverése 125-ről 103-ra csökkent és hőmérséklete 37,5 körül van.

A betegséggel kapcsolatos az az ülés, amit a hitközség vezetősége mult hétfőn tartott, amikor betöltötte a rabbihelyettesi állást. Három pályázó közül az összes 531 szavazat a főrabbi fejére *R. Borüch Rabinovicsra* esett. A választás után küldöttség tisztelgett előtte és azt kívánta, hogy még soká működhessek

apósával, a főrabbival karöltve a hitközség üdvére.

Pesti hiveinek, főként Kahan-Frankl Samu elnöknek felkérésére, e héten hétfőn a fővárosból Munkácsra utazott a főrabbi betegágyához Rosenthal professzor, aki a Pajor-szanatóriumban kezelte. A professzor egy teljes napot töltött a nagybeteg mellett. Budapestre visszaérkezve a professzor a főrabbi állapotát javulónak találja.

A Mindenható nyujtszon mielőbbi teljes felgyógyulást a nagybeteg főrabbinak: **הים אלעור בן אסתר** -nek!

Zsidó küldöttség az angol királynál

London, április 7. VI. György angol király trónralépése alkalmából hódoló átiratot nyujtottak át az uralkodónak az angliai zsidóság képviselői: dr. H. Hertz Nagy-Britannia főrabbiája, Neville J. Laski a Board of Deputies elnöke, Leonard G. Montefiore az Anglo Jewish Association elnöke, Lionel de Rothschild, Sir Osmond d'Avigdor Goldsmid, Leonard Stein, a Jewish Agency jogtanácsosa stb.

A zsidó küldöttség királyi fogadtatása ünnepélyes ceremónia keretében történt. A delegáció tagjai délelőtt fél 11 órakor jelentek meg a trónteremben, miután előzőleg bejelentették jövetelüket az államtitkár utján. A trónterembe lépve meghajoltak az uralkodó előtt, majd előre léptek az előírt távolságig, amikor újból meghajoltak. Ekkor Lionel de Rothschild kilépett a sorból és felolvasta az angliai zsidóság hódoló átiratát, amely megkapó szavakban fejezi ki a birodalom zsidóságának hűségét a trónhoz és hódolatát VI. György iránt.

Lionel de Rothschild ezután átnyujtotta az uralkodónak az okmányt, majd VI. György meghatottan választott a zsidó küldöttségnek, a következőket mondván: — Nagy elégtétel számomra ez a fenséges átirat, amely zsidó alattvalóim hűségéről és odaadásáról biztosít engem. A királynő és a magam nevében köszönöm szerencsekívánataikat.

Lionel de Rothschild ezután bemutatta az uralkodónak a küldöttség tagjait, majd a *cerüle* után a delegáció elhagyta a tróntermet.

Egy kényes kérdés téves beállítása

A vágómarhának lemetszés előtti elkábítása tudvalevőleg el van rendelve Németországban és mivelhogy más országokban (pl. Svédországban) is vannak erre vonatkozó tervezetek, igen fontos volna *modus vivendi* találni a vallástörvényi szempontból való megengedhetőségre. Lehet-e lehetőséget találni arra, hogy az elkábított állaton a metszést eszközöljük és a hus fogyasztása vallástörvényileg megengedhető legyen? Ez a nagy kérdés. A németországi orthodoxok lapja az „*Israelit*” most közöl dörgelemes cikket az ellen, hogy a boroszlói szeminárium hallgatói sürgetik a kérdés rabbinikus eldöntését a nyilvánosság előtt és ezzel olyan színezetet adnak a dolognak, mintha az illetékes rabbikörök szándékosan szabotálnák a kérdés elintézését, holott a valóság az, hogy nem tudnak eddig megengedhetőséget találni.

Éppen ezért időszerű volt az, hogy egy statusquo rabbi előfizetők bekludta nekünk a neolog Országos Rabbiegyesület közlönyének, a „*Magyar Izrael*”-nek legutóbbi számát, amelyben olvasható:

Ujabbban nagyobb városok vágóhidjain állatvédelmi szempontokból elkábítják levágás előtt az állatot. Négyféle kábítást alkalmaznak: 1. Taglóval fejbe, illetve tarkón ütik az állatot; 2. bódító italt vagy ételt adnak be; 3. kábító szereket (éter stb.) belélegzésével, végre 4. injekciókkal altatják el az állatot.

Az első esetben, hol taglóval sujtanak az állatra, föltétlen jés lóchus misum n'kivass krum sel mau'ach (Darke t'süvo 30,11) még akkor is, ha nem látszik külső csonttörés. Ha próbát tehetnénk, hogy az ütés után négy lépést tud-e tenni az állat, még akkor sem győződhetnénk meg az agyburok állapotáról. A kábító mérgek beadása, mely időlegesen hat csak, nem volna tilos, csak ne hirtelen hasson a mérgek, elannyira, hogy hirtelen végigzuhanva az állat „risszuk évorim” esetébe ne jusson. (Chélek Lévi. Jore Dea 11.)

Az utolsó passzus szerint az egész dolog nagyon könnyen lehetne segíteni úgy, hogyha kíméletesen elhelyezzük az állatot és úgy adjuk be neki a mérget, hogy ne állhasson be tagjainak összetörése. És ezt a litvániai gaonok, akikhez

a német orthodoxok, fordultak, nem tudnák?

Mivelhogy a közlöny hivatkozik a szerencsi főrabbi Chélek Lévi c. művére, szükségesnek tartottuk utána nézni. Az illető rezponzum azt tárgyalja, hogy ha az elkábítás mérgeggel történik és az állat élettelenül terül el, akkor a „*Darché Tesüvó*” 17. 6. szerint életveszélyesnek tekintik (m'szükenesz) és így tehát levágás után szükségesek volnának végvonaglási tünetek (*pirchüsz*). A rezponzum azután azt a kérdést tárgyalja hogyha a mérgek következtében az állat lezuhan, akkor alkalmazható a *Jajre Déó* 58. §. tilalma. Majd rátér a taglóval az állat fejére való rásújtás általi elkábítás esetének tilos voltára és a fejtegetés konklúziója így hangzik: ... *jés lóchüs afilü b'szam, d'chösüv kimszükenesz üb'la'aj m'farchesz tréfó*. Azaz: a mérgek által való elkábítás (is) veszélyes beteggé teszi az állatot és végvonaglás nélkül tréfó.

Az összehasonlításból kiderül, hogy a „*Magyar Izrael*” cikke helytelenül adja vissza a „Chélek Lévi” fejtegetését. Ami-

kor a szerencsi főrabbi négy hét előtt az orth. kongresszus alkalmából Budapesten volt, kérdést intéztünk hozzá erre vonatkozólag. A „Chélek Lévi” tudós szerzője a köv. mondotta nekünk:

— Csak tévedésnek kell minősítenem a cikk beállítását. Fejtegetésemnek csak második részét ragadta ki, azt sem pontosan, mert az általa ismételt hang-súlyozott „hirtelen” szó nem is fordul ott elő, de a szóban forgó rezponzumom első és harmadik részének végét teljesen figyelmen kívül hagyta.

— Aki e részleteket elolvassa, világosan láthatja, hogy nem lehet megengedni az előzetes kábítást, mérgek által sem, mert mivel az állat az elkábítás folytán nem bír lábára állni, akkor m'szükenesnek tekintendő és mivelhogy ilyen esetben a levágatás után „pirchüsz” nem észlelhető, a legszigorúbb n'véló-tilalom alá esik.

— Igen fontos volna, hogy a cikkíró úr a helyreigazítást közzé tenné ugyanabban a közlönyben, nehogy írása nyomán a kényes kérdésben míchsajl támadjon és az igazság elhalványuljon.

A kisvárdai hitk. választás

Dr. Reiner Imre irodai jogtanácsos: választási biztos

Azok a sajnálatos egyenetlenségek, amelyek a kisvárdai orth. hitközség kebelében hosszabb idő óta fennállanak: a tagokat két táborra bontották, úgy hogy ezek évek óta a hitk. választások során mindig élesen szembe kerültek egymással. Az elmúlt évben is petícióval támadta meg a választást a kisebbségben maradt párt. Ezen anomália megismétlődésének elhárítására a Központi Iroda a hozzá beérkezett kérelem folytán a Chajlhamajédkor esedékes tisztújító választás vezetésére dr. Reiner Imre jogtanácsost delegálta.

A kultuszminisztérium dr. Reiner Imrét választási biztos minőségben a választás előkészítésére és vezetésére teljes hatáskörrel ruházta fel és utasította a közigazgatási hatóságokat, hogy részére hatósági jogsegélyt és a rendfenntartás céljából karhatalmat biztosítson.

Dr. Reiner Imre márc. 26-án a választás előkészítése, 29-én pedig a választás

vezetése céljából kiszállt Kisvárdára. A választás, amely d. e. 10 órától este 10-ig tartott, az izgatott hangulat dacára a legteljesebb rendben ment végbe. A választási biztos tapintatos és körültekintő közreműködése biztosította a tisztújítás nyugodt lefolyását, úgy hogy este 10 óra után, amidőn a mandátumot az új vezetőségnek átadta, az ott jelen volt többszáz főnyi közönség nagy megértéssel fogadta a békés testvéri együttműködésre buzdító szavait. Ilyen értelemben szólalt fel dr. Schönwald Miklós, az ujonnan megválasztott elnök is, aki hosszabb beszédében ismertette programját és azt a törekvését, hogy a nagytekinélyű kisvárdai hitközség békéjét biztosítsa.

A többi tisztikar: Lefkovits Miksa, Österreicher Áron alelnökök, Goldstein Ignác pénztárnok, Kún Ferenc ellenőr, Eichler Mór, Stark Jenő, Taub Dávid gondnokok, Szántó Ármán gazd. tanácsnok.

Orth. kóser sajt, vaj, idej juhturó
özü. PAPPER DEZSŐ-né
Bpest, VII., Dob-u. 19. Tel.: 1-345-30.
Nagyban Kicsinyben

Divatos, izléses parókéák hullámos hajból

PIECHNIK és MECHTL-nél

Hajműterem, IV., Váci-utca 18.

Mérséket árák!

Kornitzer Béla: Wlassics Gyula és a zsidóság

Wlassics Gyula báró elhunyt a múlt héten, osztatlan részvételt kellett az egyetemes magyar zsidóságban.

Nem tartom ugyan szerencsésnek, ha minden jelenséget a zsidóság prizmáján keresztül vizsgáltnak meg. Nem fontos a zsidó sajtónak egy-egy nagy közéleti férfi elhunytával alkalmával megfujni a nagykürtöt: hogy ime az elköltözött is tisztelte a zsidó értékeket és a zsidóság-nak mindhalálig lelkes barátja volt ...

Azonban vannak esetek amikor a zsidó sajtónak igenis egyenes kötelességévé válik, hogy teljesen izolált, hogy egymondjam „felekezeti” szemüvegen keresztül szögezze le álláspontját.

Wlassics Gyula báró nemes nagy egyénisége annyira megszemélyesítette a liberális korszakot, neve annyira fogalommal sűrűsödött az emberi szabadság és a vallási türelmesség lényegével, hogy a ma uralkodó szélsőséges antiszemita politikai és társadalmi megmozdulások idején fontosnak tartjuk az elhunyt nagy államférfiúnak az egyetemes, de különösen a hitű zsidósággal szembeni állásfoglalását kihangsúlyozni.

Ezt a megállapítást nem a közfel-fogásból merítem. Nem abból az általános köztudatból, hogy Wlassics Gyula „liberális” volt, hanem személyes élményeim, illetve többszöri beszélgetéseim kapcsán, amelyet volt szerencsém éppen az utóbbi időkben a már teljes visszavonultságban élő agg államférfiúval folytatni.

A múlt nyár folyamán a Margitszigeten kerestem fel Wlassics Gyula bárót és a „Pesti Napló” számára adott interjújában, amikor a zsidóság ellen ma uralkodó áramlatok felől kértem véleményét, Wlassics Gyula bölcs rezignációval, de egyben tréfásan jegyezte meg:

— Ugyan milyen szenczió lenne abban, ha Wlassics Gyula elítélné az antiszemitizmust, hiszen én egész életem folyamán úgy lelkeleg, mint a gyakorlatban mindig megvettem az osztály- és a

felekezeti gyűlölködést. Hanem mint volt újságíró (erre mindig büszkén hivatkoztam) adok egy jó tippet: Zelensky gróflól (a híres antiszemita agrárpolitikus) kellene az enyémhez hasonló nyilatkozatot kihozni ...

Derűsen nevetett jó ötletén, de azért a több mint két órás beszélgetés kapcsán több érdekes reminiscenciát elevenített fel az orthodox zsidósággal kapcsolatosan is, amelyet a fájdalmas aktualitás folytán közreadok a Zsidó Ujság útján.

Zelensky Róbert grófról beszélgetve megemlítettem Wlassicsnak, hogy az antiszemitizmusáról híres gróf egy nekem adott interjújában kijelentette, hogy ő nem haragszik a szegény zsidókra, csak a gazdagokra. Példaképpen megemlítette, hogy újaradi birtokán rendszeres segélyt folyósított egy szegény sakternek.

Báró Wlassics a Zelensky-féle „disztinkcióra” a következőket mondta:

— Sohasem bírtam megérteni az antiszemita zsidókérdésben elfoglalt álláspontjukat, mely szerint ők csak a nagy, vagyis gazdag zsidókra haragszanak, ellenben a kis falusi zsidó szatóc már nem tudja felkelteni a fajgyűlölet indulatait. Sokat vitatkoztam én már efelett a recepciós törvény életbeléptetésekor mint miniszter is és végkonklúzióban kénytelen voltam hevülő antiszemita barátaimnak a szemükbe mondani, hogy az antiszemitizmus éppen az ő disztinkciójuk folytán egyszerűen az irigység szüleménye ... Ami pedig a szegény saktert illeti — folytatta emlékein elgondolkodva a kegyelmes úr — nekem is volt egy pár ilyen sakter ismerősöm, ha nem is folyósítottam nekik állandó segélyt. Kultuszminiszterségem alatt egy ízben egy erdélyi sakterrel, vagy kántorfeletől, kaptam egy levelet, amelyben arra kért, hogy a millenium alkalmára írj és megzenésített himnuszát fogadtassam el hivatalos nemzeti imádságnak. Az érdekes ajánlat után néhány napra nálam

volt Michalovich Ödön a zeneművészeti főiskola tanára és én átadtam neki a sakter zeneművét. Michalovich magához vette és miután közben megbetegedett, levélben közölte velem, hogy a műben igen értékes és hangulatos részletek vannak, azonban díletantizmusa folytán nincsen benne technikai tökély és így azt nem tartja kivételre alkalmasnak. En Michalovich levelét beküldöttem a kántornak, aki figyelméért eredeti héber idézetekkel teletűzdelt levelet írt nekem, úgy hogy még ma sem tudnám megmondani vajjon mit írhatott az én erdélyi kántorom — mondotta Wlassics mosolyogva.

— Egy ízben Máramaroszigetről volt nálam egy zsidó küldöttség, — folytatta emlékezését a kegyelmes úr. A küldöttség tagjai között volt több kaftános is. A vezetőjük, ha jól emlékszem, Reich Ignác, az orthodox iroda akkori elnöke volt. A szombati iskolaszünetről volt szó. Reich elnök előadta, hogy Szigeten már számárányuknál fogva is megérdemelné a zsidóság, hogy a kultuskormány méltányolja a kérelmüket. Én megígértem, hogy kivizsgálatom az ügyet és ha méltányos, illetve ha az iskola látogatása a vallásgyakorlatba ütközik, akkor a számaránytól függetlenül is elrendelem a teljes szombati iskolaszünetet. A küldöttség már távozni készült, amikor hirtelen az egyik hátul álló alacsony kaftános zsidó előlépett és a küldöttség vezetőjének is látható meglepetésére, tört magyarsággal elérzékenyülve eképp szólt: Excellence! Öt iskolaköteles gyermekem van. Én ötszörösen vagyok hálás, hogy gyermekeim ezután gátítás nélkül megtarthatják szent szombatunkat. Ha nem kapom el a kezemet, akkor megcsókoltam volna. Én rákértem, hogy a zsidó nagyjobb hatást gyakorolt, — mondotta Wlassics — mintha a legszebb órációt vágta volna ki. Az I'tenhit legbensőségesebb fényei sugároztak szemeiből.

Frankl Adolfról az orthodox iroda nemes emlékü elnökéről is többször beszéltem a kegyelmes urral. Franklban is elsősorban a vallásosságot és a konzervatív felfogást becsülte. Mint a felsőház elnökét gyakran láttam kedélyes diskurzusban a folyosón a zsidóság felsőházi képviselőjével.

Amikor Frankl Adolf először szólalt fel a felsőházban, történetesen péntek délután volt és a Megboldogult bizony idegesen nézte az óramutatót, nem-e fogja az előrehaladó idő, beszédében megakadályozni. Az elnöki székben Wlassics ült. Frankl felment az emelvényre és közölte aggodalmait az elnökkel, mire Wlas-

sics (amint a boldogult Frankltól hallottam) jó humorával eképp replikázott:

— Legrosszabb esetben összeszeded itt a szükséges tíz zsidót ...

S itt a felsőház zsidó tagjaira mutatott ...

Erre azonban természetesen nem került sor.

*

1895-től 1903-ig terjedő kultuszminisz-

tersege alatt az orthodox zsidóság képviselőinek számtalan esetben volt alkalmuk tapasztalni azt a szabadelvű liberális szellemet és végtelen megértést, amellyel az elhunyt Wlassics Gyula báró a hitű zsidóság kérelmeivel szemben viselkedett. Fia ifj. Wlassics Gyula báró kultuszállamtitkár, nagynevű édesapja nyomdokain haladva minden bizonnyal továbbplántálja lesz annak a szellemnek, amellyel Wlassics Gyula, nevét és

emlékét a magyar vallásos zsidóság köreiben is feledhetetlenné tette.

A nyilaskereszt zöld államférfiainak romboló tevékenységével, szembe állítjuk a wlassicsgyulai értéket, aki Ferenc József korszakában, történelmi és államférfiúi tevékenységével történelmi jelentőségűt alkotott és ugyanakkor arany betűkkel írta be a nevét a magyar zsidóság lelkébe is.

Strausz Ignác Wlassics Gyula és az orthodox különállás (Miskolc):

— Magyar-zsidó kultúrtörténeti visszaemlékezés —

A múlt század kilencvenes éveiben a kongresszusi zsidóság mozgalmát indította az egységes autonómia (unifikáció) megteremtése érdekében. Mivel az orthodoxia vezetői erre nem voltak hajlandók, a kormányzat intervencióját akarták igénybe venni. A kongresszusi zsidóság egy akkori ismert harcos szóvivője a kormányzat által gyakorlandó „szelid nyomással” óhajtott az orthodoxiát engedékeny tenni. E célból a kongresszusi kerületi elnökök nagy küldöttsége 1895-ben báró Wlassics dr. vallás és közoktatásügyi miniszternek memorandumot nyújtott át, melyben ily irányú intézkedésre kérték. A miniszter a küldöttségnek válaszában kijelentette, hogy ehhez bizonyos előmunkálatok szükségesek a két különálló szervezet részéről és ha ezek eredményre fognak vezetni, akkor a kormány hozzá fog járulni az egységes autonómia megteremtéséhez. Ily előzmények után következett be az egyházpolitikai törvényjavaslatok — köztük az izr. vallás recepciójának — törvénybe iktatása. Nemsokára erre, 1895. őszén Kolozsvár környékén voltak a békeidőbeli szokásos őszi hadgyakorlatok, melyekre I. Ferenc József Őfelsége is eljött. A főhadiszállás Kolozsvárt volt, ahol Őfelsége a főtéri Bánffy-palotában lakott. A kolozsvári orth. izr. anyahitközség felhasználta a kedvező alkalmat és jelen sorok írója, mint a hitközség ügyeinek akkori intézője megszervezte Magyarországon erdélyrészi zsidó hitközségeinek monstreküldöttségét, hogy a királynak a recepciós törvényhez való alkotmányos előzetes hozzájárulását és a törvény királyi szentesítését hódolatteljesen megköszönje. A jószágos uralkodó a küldöttséget igen kegyesen fogadta. A

hivatalos beszédek elhangzása után a küldöttség egyes rabbitagjaival folytatott lebilincselő kedvességű és közvetlen hangú beszélgetése felejthetetlen maradt a küldöttségi tagok emlékezetében.

Az egész Erdélyből összesereglett rabbi s világi küldöttségi tagok elutazása után érkezett Kolozsvárra báró Wlassics kultuszminiszter, aki elé most már csak a kolozsvári orth. izr. anyahitközség küldöttsége járult. Glasner Mózes főrabbi z.c.l. vezetésével. Sebestyén Dávid hitk. elnök, gyalui Bernát Albert dr., Hirsch Adolf (ikládi), Weisz Lajos és e sorok írója küldöttségi tagokkal. A küldöttség a miniszternek is megköszönte a törvény megalkotását.

Báró Wlassics ugyanezen lebilincselő kedvességgel társalgott a küldöttség tagjaival, mely körülmény alkalmat nyújtott bold. eml. Glasner Mózes főrabbinak azon kérelem előadására, hogy a kegyelmes úr ne nyújtson segédkezet az unifikáció létesítésére.

mert ez az orthodox zsidóságnak nem kívánatos. A miniszter erre azt válaszolta, hogy a magyar és erdélyrészi orthodox zsidóság teljes bizalommal számíthat jóakarataira, mert ő a hitűség hive, eddig is pártfogója volt az orthodoxiának, ezentúl is az lesz. Majd így folytatta:

— Tanujelét adtam ennek a múlt évben, amikor Balassagyarmaton a helyi hatóság nem engedte meg az ottani orth. izr. hitközségnek a „szombati drótok” felállítását. A hitközség megfellebbezte a helyhatósági határozatot Hieronymi Károly belügyminiszterhez, aki — vallásügyről lévén szó — a fellebbezést hozzám tette át véleményezés végett. Véleménye-

zésemre a belügyminiszter úr elrendelte a „szombati drótok” felállításának engedélyezését.

Az orthodox zsidóság nem csalódott, midőn ezen fenkölt szellemű, nagy férfiúban bizott. Nem gyakorolt „szelid nyomást” az orthodox zsidóságra s így megmaradt a külön orthodox és külön kongresszusi szervezet, melyek azóta — hála mindkét szervezet vezetői megértő szellemének — mai napig békességgel működnek egymás mellett felekezetünk javára.

Az ilyen férfiakra vonatkozik talmudbölcsseink mondása: „chaszidé imajsz hó-ajlom jés lohem chélek loajlom habó” minden nemzet igaz emberei részesülnek a túlvilági üdvösségben.

Aldva legyen báró Wlassics Gyula emléke!

Görögországból ...

Furesa hír érkezik Görögországból. A kormány meg akarja adóztatni a zsidó hozományokat öt évre visszamenőleg és amennyiben nem fizetik meg a jutalékot, a házasság érvénytelen. Ez mindenképpen baj lenne. Mert mi történjék azaz, aki öt évvel ezelőtt hozományt kapott, de közben elszegényedett? Ha a kormány bevétele az ő fenyegetését, akkor itt áll a szegény ember teljesen kifosztva: se pénz, se posztó, azaz se hozomány, se asszony. Viszont, akinek volna pénz és fizet, annak megmarad a felesége, pedig esetleg meg szeretne szabadulni tőle. Bizonyára lesznek majd a görög kormánytanácsosai, akik azt a tanácsot adják neki, hogy jelentse ki: aki nem fizeti meg a hozomány-jutalékot, az nem válhatik el. Ez a fenyegetés talán mégis hoz valamit a kincstárnak.

PARÓKA

különlegességek

Modern és tartós kivitel
Tartós ondolások, alakítások
Olcsó árak

ALTSCHÜLER

BUDAPEST, VII. CSÁNYI UCCA 12

(Király ucca sarok)

Telefon: 1-310-79

Orth. כשר kakaó és csokoládé
a legfinomabb kivitelben.

Keksz, levestészták és ostyaárak. Diabetikusok részére
„Levegő” kenyér. Eisőrendű dessert és különlegességek

WEISZ MÓR

orthodox kóser keksz. kétszersült,
és süteménygyára, Budapest, VII.,
Dob-utca 22. Telefon: 1-423-65

Glosszák a hétről

A multkor megírtuk, hogy a szigetvári neológ hitközség rabbit választott, miután az előző „rabbi” kitért. Ezt a hírt átvették külföldi lapok is, — eltorzítva. Így például egy csehszlovák lapban olvassuk, hogy a mostani szigetvári hitközség kitért és állást kapott a kultuszminisztériumban. Ez természetesen így nem igaz, mert a kitérés husz évvel ezelőtt történt, azóta a szigetváriak nem vettek papot. Viszont az csak nagyon régen volt Magyarországon, hogy egy kitérést tanfelügyelői állással jutalmaztak. Most már a smadot nem honorálják, mert a mesümed-eszkimók sokkal számosabbann vannak, mint az állás-fókák ...

Megható történetek olvasunk arról, hogy a palesztinai k'far-gileadi iskola gyermekei átmentek a szomszéd arab faluba, játszadoztak, hancuroztak, azután jó l megebedtek az araboknál, miután előzőleg a fiúk másfél óráig fociballóztak, a lányok pedig libuskát játszottak, délután négykor hazaértek egy gyönyörű nap emlékével és nagy volt az öröm, hogy ezentúl Jóab jóban lesz Juszufkával, Sosana meg Zulekicával ... Igazán megható kis idill. Olyan mint a viharzó tengeren egy csendes sziget. Arabok garázdálkodnak, ölik a zsidó gyarmatosokat orvul, gyalázatosan és ime a k'far gileadi gyermekek megkötötték a békeszövetséget, sőt talán, ha nem lenne gyerekekről szó, azt is lehetne mondani, hogy — békepipát szívtak. Mert a békepipaszívás akadályja nem lett volna az a körülmény, hogy az egész szép kirándulás — szombaton történt. Igenis, a gyerekeknek ilyenkor iskolaszünetük van és egy ilyen munkaszünet a baloldali orientálódott helyeken olyan mint egy fővárosi vasárnapi weekend-lehetőség, szó sincs templomról, áhitatról, Tóratulásról. Nagyon jellemző hogy az arab

falu, ahová ezt a kirándulást tették, azt a nevet viseli: „Ével”. Nem ismerjük a szó arab jelentését, de ha a szónak valamilyen rokonsága van a héberrel, akkor az nagyon jellemző s a helyzetre rávilágító. Mert vagy **š**-ul írjuk, akkor „gyász” jelent, mert valóban gyászos helyzet az, amikor a gyermekeket így nevelik, ilyen pogányságra. Ha pedig **y** betűvel írják, akkor emlékeztet bennünket arra, hogy ilyen nevű hegyen (Évol) hangzott el: „Átkozott legyen, aki nem tartja meg a Tóra igéit” s tudjuk, hogy a mi Tóránk kijelentése szerint a Szentföld kihányja azokat, akik átkot akarnak hozni rájuk.

Don Jiczchok Abarbanel, az utolsó spanyolországi pénzügyminiszter és Tnach-magyarázó születésének 500. évfordulójáról Németország sok hitközségében megemlékeznek. Jól esik gondolni a mai német viszonyok közepette arra a férfúra, aki sorsközösséget vállalt népének szenvedéseivel és tekintélyével bizonyos irányt adott a kiűzött zsidóság tömörülésének. A berlini hitközség egy emlékérmét veretett erre az alkalomra. Az első érmet a hitközség elnökének — aki a legszélsőbb reform híve — küldte be egy rabbi, egy levél kíséretében, amelyben a hitközségi elnököt Abarbanel méltó utódjának tünteti fel. A német zsidó lapok egy része túlzásnak minősíti ezt az összehasonlítást. Lényegében véve azonban nem történt semmi, csak az, mint az egyszeri rabbi esetében:

A jámbor rabbit kényszerítették, hogy egy vallásilag igen könnyű veretű gazdag zsidó fölött heszpedet tartson. A gyászbeszédben azután kiemelte, hogy az elhunyt: „bechóved” zsidó volt. Erre azután a vallásosabb hallgatók megtámadták, hogy miért is túlzott annyira. Amire ő azt felelte:

— Nem értem a vádat. Igaz, mondtam, hogy ő „bechóved” zsidó, de nem mondtam, hogy — a zsidók között. És az viszont, hogy a nemzsidók között ő egy „bechóved” zsidó volt, az nem tagadható.

A „New Review” angol folyóiratban egy olvasó azt állapítja meg, hogy Anglia óslakói héberül beszéltek. Ezt a feltevést arra alapítja, hogy ez a szó „brit”, mellyel az angolok jelölik magukat, nem magyarázható semmiféle más nyelvből, mint héberből és azt jelenti: szövetség (b'risz). Sőt a „british” szó azt jelenti: „az embernek szövetsége” (brit-is), azaz jelenti azokat, akik szövetségben vannak. Természetesen a lelkes olvasó és felfedező valamilyen szótárból tanulta meg a két szót, különben tudná, hogy az „ember szövetsége” nem lehet „brit-is”, hanem legföljebb „is-brit”. Különbözik ez a szómagyarázat hasonló azokhoz, amelyek halomszámra találhatók a száz évvel ezelőtt élt Horváth István pesti egyetemi tanár könyveiben, ahol abban látja a magyar nyelv dicsőségét, hogy ez a nyelv az emberiség közepén, mert ezen a nyelven beszélt az első ember, sőt a minden-ség alkotója. Mikor ő megalkotta az embert, azt mondta: Ime a természetnek az ő koronáját, legfontosabb lényét „adám” és azért lett az első ember neve: „Ádám”. Amikor az első ember meglátta a bordájából kivágott asszonyt, elragadtatásában magyar nyelven elkurjantotta magát örömeiben: „ejha” és ezért kapta az első asszony az „Éva” nevet. Ilyen viszonyok mellett természetesen az első irigykedő és testvérgyilkos Káin neve onnan ered, mert öccsével szemben — kaján volt. Visszatérve a jelenbe: az angol olvasónak eme délibáb magyarázata mindenesetre jól esik nekünk, mert hol vagyunk mi már attól, hogy egyes tudósok úgy járjanak el, mint néhai jó Horváth István, aki nemzete nyelvét nem tudta nagyobb dicsőséggel felruházni, mint azzal, hogy a bibliából származik? Holott a mai időben Európaszerte a leggyóbb fájdalom a népeknek az, hogy keresztény vallásuk valóban — a zsidóságból származik.

A „Semen Rajkéach”

megdicsőülése századik évfordulójának emlékünnepe május 4-én lesz megtartva Abaujszántón. Jelentkezést mielőbb kér a rendezőség nevében: H. Blau Jenő, Abaujszántó.

PAROKÁT

legszebb kivitelben készített hullámostott hajból; javítást, ondolást olcsón vállal

HEISZ JENŐNÉ

parókakészítő és női fodrász, Budapest, Király-u. 53.

Az elszegényedett C'fasz

Január 22-i számunkban közöltük, hogy száz éve lett annak, hogy a Chaszam Szajfér Pozsonyban azt a nagy drósóját tartotta, amelyben felszólította a hiveket a földrengés-sújtotta szentföldi C'fasz városa lakosságának felsegítésére.

Most látogatta a várost egy európai hírlapíró és igen szomorú képet fest a városnak a háború előtti időkhez képest lecsökkenő zsidó lakosai életéről. Pedig gyönyörű helyen fekszik a város. A tavasz köröskörül a legragyogóbb színben pompázik. A Genezareth (Kineresz) tó kékje, körül van véve smaragd-zöld gyérzettel, a lapályos part lassan fölemelkedik Galilea (Góllil) hegyei felé és a Hermon (Chermajn) csucai csillagnak a hótól. Annál szomorúbb azonban a város belseje. Óriási nagy a szegénység.

A lakosok nyolcvan százaléka nem is tudja, hogy másnap miből fog élni. A legnagyobb részük szegény, vallásos ember, aki chaluka-pénzéből él, de a devizazárlat következtében Európából rendkívül gyéren jönnek a pénzek és amíg a pénz odáig eljut, addigra nagyon lecsökken. A városban csak öregek, meg gyermekek vannak. A fiatalok menekül olyan helyekre, ahol megélhetés van. A híres temetőben, ahol az „Ar” és egyéb szentéletük találtak nyughelyet, a zsidók tehenei legelnek. Az arab terror ugyanis legjobban ott nyilatkozik meg, ahol az araboknak nem kell félniük ifjú zsidó emberek ellentállásától. A város arab része szigorúan elvan különítve a zsidó résztől. A zsidók nem mernek a város arab negyedébe menni, mert félnek az arabok orvátadásaitól. Az arab részben van az adóhivatal és a zsidók az adójukat postán küldik el. Az arabokat az zsidó városrészebe való belépéstől visszatartja a politikai bizottságuk terrorja. Ha egy arab asszonynak dolga van a zsidó fogorvosnál, engedélyt kell váltani a bizottságtól pénzért. Épp úgy, ha a szegény fellach (paraszt) el akar adni egy kis gabonát, fizetnie kell az engedélyért. Ha valakiről megtudják, hogy engedély nélkül bement a zsidó városrészebe, akkor egyszerűen elfogják és jól elverik. Ime németországi módszerek a legsötétebb arabnegyedekben.

Mi okozta azt, hogy a város gazdaságilag ennyire tönkrement? Ennek politikai és gazdasági oka van. Valamikor Akkótól Damaszkuszig vezetett a karaván-út, és az utasok ezrei pihenőhelyet tartottak C'fasz városában, amiből sok száz zsidó megélhetett. Most azonban Damaszkusz és Akkó között a szíriai határ húzódik, önálló szíriai állam keletkezett és így a karavánutak megszűntek. Annál is inkább, mert a teve helyét átvette a teherautó, amely pár óra alatt

megteszi azt az utat, amelyre a karavánnapok kellettek.

C'fasz zsidó lakói nem remélhetnek javulást, csak attól, hogy ha a környéken új zsidó telepek keletkeznek és a két szent várost: Jeruzsálemet és C'faszt sűrűn lakott zsidó település fogja összekötni.

Különös elszidótlanodás Perzsiában

Érdekes híradást lehetett olvasni az angol lapokban. Teheránból, Perzsia (Iran) fővárosából. Arról szól a hír, hogy igen sok „behai zsidó” visszatért a zsidó hitre. A hír mögött egy nagyon jellemző folyamat játszódott le. Olyan folyamat, amely nagyon hasonlít ahhoz, amely Nyugat Európában százötven évvel ezelőtt alkalmat adott a neológia előtérésére a zsidók között. A régi Perzsiában a mohamedán vallásnak egy rendkívül fanatikus válfaja: a „siita” felekezet uralkodott. Ez mélyen lenézte a zsidót, tisztátalannak tartotta. Évszázadokon keresztül törvény volt Perzsiában, hogy ha a zsidó egy szembejövő perzsát lát, át kell mennie a másik oldalra. Különösen esős időben nem mertek a zsidók kimereni az utcára, mert a siita törvény szerint a víz a legjobban tisztátalanság-vezető és így tehát a víz útján az igazhitű állandó összeköttetésben volna az ugyanabban az esővízben járkáló zsidóval. És hiába vallják az egész világon, hogy a pénznek nincsen szaga, a siita kereskedő, ha a zsidótól pénzt kapott, eleresztve megmosta.

Ilyen viszonyok uralkodtak, amikor 1850-ben fellépett egy Beha Alla nevű férfi, aki azt kezdte hirdetni, hogy minden vallás egyforma, minden ember is egyforma, a fő az erkölcsi cselekedet és minden vallásnak igaza van, de — Beha az igazi megváltó ... Forradalmi hirdetés volt ez az akkori viszonyok közepette, olyan forradalmi, mint amikor Európában a XVIII. század végén hirdetni kezdték, hogy a polgári jogok élvezet nem függhet a vallási hozzátartozástól és minden embernek joga van az emberi életmódhoz. Ezek a francia forradalmi eszmék tudvalevőleg azt okozták, hogy a zsidóknak egy része elkábult és

azt hitte, hogy az új, a jobb kor eljövetelét úgy kell elősegíteni, hogy le kell vetni a régi vallási hagyományokat.

Ez a folyamat a perzsa zsidóság körében is kimutatható a beha-izmussal kapcsolatban, amennyiben sokan vallották ezt a tant, amely a zsidóságra való tekintettel nem járt formális hittagadással, de vallástalanságot eredményezett. Hittagadással azért nem járt, mert az uralkodó perzsa társadalom ellenzete és üldözte ezt az irányzatot. Ezek a zsidók még néha templomba is jártak, de a vallási törvényeket nem tartották. Szóval valóságos neológ irányzat volt ez, és ez annál inkább tetszett, mert az elnyomott perzsa zsidók legalább elméletileg egyenrangúknak érezték magukat az ország többi lakosaival. Van még egy jellemző sajátossága ennek az irányzatnak, amelyben hasonlít az európai reform-neológ irányzathoz: a szentírásba akarta belemagyarázni az elveit és így ki akarta forgatni a Szentírást a maga igazi tanításából, ami annál veszedelmesebb volt a perzsa zsidóságban, mert nagy volt közöttük a tudatlanság és nem bírtak neki válaszolni.

Miután Riza sah, a mostani felvilágosított fejedelem, polgári egyenlőséget adott a zsidóságnak, a mozgalom teljesen lecsökken, a régi behaisták a zsidósághoz visszatérnek. A zsidóság érdekében kívánatos volna, hogy ez a visszatérés nemcsak manifesztálás legyen, hanem a vallástörvények megtartását is jelentse.

Pollák Sarolta kozmetikus

Andrássy ut 32

az ország legismertebb és legmodernebb kozmetikai intézete. Szépségápolás, villamos szőrtelenítés, szemölcsirtás, kvarc „Miracle” hajeltávolítószerszer. Tanítványkiképzés.

Első forrásból vásároljon ezüst tórafelszerelést, gyertyatartót, arany, ezüst és briliáns ékszereket, órákat

Heiden Leó

ékszerésznél

Saját üzem. Szombaton zárva. Gyári árak.

Budapest, Király-u. 21. Telefon: 1-381-10

NEUVIRTH TESTVÉREK ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZEK

Budapest, Király utca 28.

Briliáns, ékszerek, ezüst dísz tárgyak, gyertyatartók, menórák, serlegek, tórafelszerelések nagy választékban. — Olcsó árak. — Alkalmi vételek. — Saját műhely. — Briliáns, arany és ezüst beváltás.

Szombat- és ünnepnap zárva.

Élijóhü próféta serlege...

Egy kis városkában élt egy gazdag kereskedő. Isten megáldotta javakkal és ő betartotta a vallási parancsolatokat. Beesületes és igaz férfiú volt. Derék asszonyt talált magának feleségül, aki mindig segített a szegényeken és kinek a háza nyitva állott a szűkölködők számára. Szombaton és ünnepnapokon a ház tele volt vendégekkel és az asszony boldogan kínálta őket étellel, itallal.

A kereskedő és felesége nagyon szeretett a szép edényeket. Minden ünnepén más edényekkel díszítették fel a házat és az asztalt, de a legsodálatabb szépségű edények Peszach ünnepén kerültek az asztalra; régi ezüst gyertyatartó és szédertál, arany evőeszközök, kristálypoharak és közöttük egy nagy serleg Élijóhü próféta tiszteletére.

Igy éltek jólétben és tiszteletben, örövendve és örömet okozva. De semmi sem állandó a világban és az ő szerencséjüknek is vége szakadt. A férfi hiába dolgozott pihenést nem ismerve, semmi sem sikerült neki, elvesztette vagyonát és kénytelen volt egymásután eladogatni edényeit, melyeket annyira szeretett. Csak egy darabtól nem tudott megválni, sem ő, sem a felesége: Élijóhü próféta serlegétől.

Elmult a tél, közeledett Peszach ünnepe és a ház üres volt. Az utolsó napokban sem kaptak semmi segítséget. Eljött Peszach előnapja — nem volt a házból chomez, de nem volt macsesz sem, hiányzott a bor is és az ünnepi ételek mind. És az asszony megkérdezte férjét: „Mit tegyünk?”

— Ugyan, minek kérdezel — felelt a férfi — hiszen megvan még Élijóhü serlege, menj, add el, bizonyosan kapunk érte annyit, hogy felkészülhetünk az ünnepre!

De az asszony így szólt:

— Sohasem ellenkeztem veled, mindig megtettem, amit mondtál, erre azonban nem vagyok képesek. Ez a serleg nem a mienk, hanem Élijóhü prófétaé. Mi csak vigyázunk rá. Nem szabad másra használnunk, mint arra hogy Peszach ünnepén borral töltve asztalra állítsuk gazdája tiszteletére.

És a férfi fájdalommal és haraggal telve ment el hazuról és egyedül hagyta feleségét a serleggel. És amint ott állt az asszony, egyszerre csak hangot hallott az előszobán felől, aztán kinyílt az ajtó és egy belépő idegen zsidó köszöntötte az asszonyt.

— Vándorló utas vagyok — mondta — senkit sem ismerek ebben a városban. Gondoltam betérek az első, utamba eső zsidó házába és megkérem a ház urát, engedje meg, hogy asztalánál ünnepeljem a Peszachot.

Az asszony felsóhajtott és így szólt:

— A férjem nincsen itthon és én nem tudok választ adni a kérésedre, de ha uram hazatér és az utja sikerrel járt és mi magunk megünnepelhetjük a Peszachot, amint szoktuk minden évben, akkor téged is örömmel fogunk látni asztalunknál, mert régen hozzászoktunk, hogy vendégek is ünnepeljenek velünk.

Mikor ezt az utas meghallotta, zsebéből kivette pénzes zacskóját, és mondta:

— Adok neked pénzt, készíts el mindent a széderthez és ha a férjed visszajön, mondd meg neki, hogy az imaházba mentem és kérem, várjon rám, ha kicsit késnek.

Az asszony meglepetésében nem tudta, mit csináljon, majd zavarában kinyújtotta a kezét és elfogadta a pénzt, amit az idegen odanyújtott neki, az pedig elment és az asszony egyedül maradt tíz aranypénzzel a kezében. Mikor felnézett és látta, hogy az idegen elment, elszégyelte magát, hamar kiszaladt az utcára, hogy visszaadja a pénzt a gazdájának, — de az már eltűnt.

Sietve felöltözött és ment, hogy megvegyen mindent az ünnepre.

És mire a férje hazajött, nem ismert rá a házára. Minden ragyogott, minden a helyén volt: macsesz, bor, hús. S mikor az asszony meglátta férje arcán a csodálkozást, elmondott neki mindent és megkérte, hogy menjen az imaházba és ima után hozza magával a vendéget. A férj pedig hálát adott Istennek, hogy nem hagyta el őket.

Mikor lenyugodott a nap, a férj elment az imaházba, de a vendéget nem találta, sehol sem. Hazatért, nagy örömmel köszöntötte hitvesét s családját az ünnepi gyertyák fényében ragyogó szédertasztal mellett, majd így szólt feleségéhez:

— Várjunk még egy órát, ne ülünk addig asztalhoz, amíg meg nem jön, hát-ha valami baja esett az úton.

Mikor a vendég még ezután sem érkezett meg, széderthez ültek és a férj elkezdte magyarázni gyermekeinek a Hagadát és annyira elmerült a bölesek mondásaiban, hogy egészen elfelejtkezett arról, aki áldást hozott a házába. Majd a felesége behozta az ételeket, lakoma végeztével bezsoltak, kiűritették az előtört négy serleg közül a harmadikat és folytatták a szédert. Eközben a ház ura mély álomba merült. Ekkor hirtelen belépett a vendég.

Orth. kóser vendéglő Dubrovnik
(Ragusa) Jugoszlavia, Bleier V.
vezetése alatt megnyílt.

— Áldott legyen, aki jön! — köszöntötte őt nagy örömmel az asszony.

És a vendég leült az asztal mellé, szembe Élijóhü próféta serlegével és me-reven rászögezte szemét. Az asszony elmesélte neki, hogy a férje kereste őt az egész városban és csak akkor kezdtek meg a szédert nélküle, mikor már órákig vártak rá és látták, hogy nem jön. Ezután az asszony fel akarta kelteni férjét, de az nagyon mélyen aludt és igen sokáig kellett költögetni. És ime, mire az asszonynak sikerült felkölteni a férjét — a vendég eltűnt. A ház ura meghallgatta, hogy mit mesél felesége, de csak félig hitte el. Megmosta kezeit, aztán folytatta az ünnepi szertartást, daltal és énekekkel, örömmel és ujongással.

Peszach után a ház ura ismét kereskedni kezdett. Őt arany maradt még abból, amit a vendég a feleségének adott és ezzel próbált ismét szerencsét. Utai sikerrel jártak, házába megint bőség köszöntött be, lassan-lassan minden visszatért a régi kerékvágásba, megint békében és jólétben éltek...

Sok-sok év telt el így, míg el nem jött a férfi halálának órája. És az égi törvényszék kimondta róla az ítéletet: Jám-bor és igaz ember volt, nincsenek bűnei. Kitérült előtte az Éden kertjének kapuja. Ő be akart lépni rajta, de ekkor egy férfi állott az útjába és nem engedte tovább benni. Megkérdezte a férfit:

— Miért zárod el előttem az utat?

— Mert azt mondatd feleségednek a szorultság órájában, hogy adja el Élijóhü serlegét és nem óvtad meg a próféta tiszteletét.

Ekkor térdre borult a férfiú előtt és bocsánatért könyörgött, de az nem mozdult el a helyéről. Hiába jajgatott, siránkozott — mintha egy köszikla zárta volna el az útját.

Igy állott az Éden kertjének kapuján kívül, míg el nem jött feleségének is utolsó órája. Az ég angyalai dallal és énekekkel fogadták az asszony lelkét és egyenesen felvitték az Éden kertjébe. A jámbor asszonyok már várták a kapuban, hogy a helyére vezessék, de amikor ő meglátta, hogy a férjét nem engedik be a kapun, így szólt:

— Vele voltam mindig, vele maradok most a rosszban is, nem megyek be nélküle.

És úgy is tett. Ott maradt a férjével két éven át, amíg csak meg nem jelent Élijóhü próféta és bevezette őket az Éden kertjébe. És a szent lelkek eljöttek a fogadásukra és elvezették őket a sátorba, ahol lakozni fognak a Megváltás napjáig...

A nagy stadlon

Elbeszélés a XVI. századból, Lehmann nyomán. 16

— De inkább meghalok, semhogy megfosszanak a hivatalomtól, egyébiránt pedig a dominikánusok megígérték, hogy minden felelősséget vállalnak — felelt a polgármester.

— A dominikánusok maguk is pácban vannak. Alul maradtak a Reuchlinnal való vitában. Nem olvasta az ellenük írt könyvet: „A sötétlelkűek leveleit”? Nagyszerű! El kell olvasnia!

— Ugyan, menj a te irodalmaddal, a kés a torkomon van és te könyveket ajánlsz? Inkább ajánld mit tegyek!

— Kérje meg a zsidót, hogy ne vádolja be a császárnál!

— Az nem használ.

— Talán valami ellenszolgálatot tenne neki.

— Mi lehet az?

Kopogtak az ajtón és beszóltak: „Polgármester Ur, bocsánat, hogy zavarom, egy futár jött és hozta a mellékelt iratokat”.

A polgármester kinyitotta az ajtót, a városi irnok átnyújtotta a köteget és eltávozott. A polgármester ismét lezárta az ajtót és föltépte az iratsomót. „Egy császári leirat” — kiáltotta megdöbbenve és leroskadott egy székre.

Brand ügyvéd kézbevette a csomagot és vizsgálta az egyes iratokat.

— Maradjon csak nyugodtan, bácsi. A királyi leirat nem vonatkozik Joselinre, mert már 3 év előttről kell.

A polgármester fellelegzett, az unokaöccs pedig tovább beszélt:

— Mellékelve van Regensburg városának levele, amelyben elvan mondva, miért késett a levél átadása 3 évig. A küldöncöt, aki a császári levelet hozta, 3 évvel ezelőtt rablók megtámadták és megölték, most elfogták a rablókat és házkutatásuknál megtalálták a császári iratot, amelyet most küldik.

Erre a polgármester odaugrott, belenézett az iratba és felkiáltott: Milyen jó lett volna, ha ez a levél idejében érkezik, én ugyanis azt kértem a császártól 1507-ben, hogy engedje meg a zsidók kiűzetését Obernehből. Felterjesztésemre nem kaptam választ, most már tudom, hogy miért. Három év után megvan az engedélyem a zsidók kiűzetésére.

Az ügyvéd erre azt felelte:

— Csodás véletlen. Megvan az ellenérték, joga van kiűzni a zsidókat, haladék nélkül. Most bátymuram a helyzet ura és Joselinnek engedelmeskednie kell.

Rajshasónó volt. Joselmann minjonnal végezte áhitátát, ő imádkozott elő, lajnolt, sajjort fúvott és előtte drósót is mondott. Ima után bejött a fogházfelügyelő, aki jelentette, hogy várják a polgármester szobájában.

Amikor lekisérték, ott egy idegen várakozott rá:

— Parancsnok Ur, bemutatkozom Önnek, unokaöccse vagyok a polgármesternek, nevem *Sebastián*.

— Óh, nagyon megvagyok tisztelve, hogy láthatom a híres költőt és jogtudóst, akinek a könyve, a híres *Narrenschiiff* közkezen forog és akit Ófelsége a császár, tanácsosává nevezett ki.

— Uram, én eljöttem Strassburgból, hogy az itteni polgármesternek ajánljam, hogy engedje szabadon Kegyelmedet, mert neveltséges a pénzcsontítás vádjá, amellyel illetik. A polgármester hajlandó tanácsomat követni, de azt a föltételt köti ki, hogy nem fog panaszkodni a történetek miatt Ófelségénél.

— Kegyelmes uram, az én szabadságomnak föltétel nélkül kell bekövetkeznie és nekem kötelességem a császárnak jelenteni, hogy egyesek nem voltak tekintettel az ő rendeletére.

— Nos, hát olvassa ezt az iratot!

R. Joselmann olvasni kezdte és hideg verejték gyönyözött homlokán, csak amikor a végére érkezett, lélegzett föl és azt mondotta:

— Hiszen ez egy 3 év előtti rendelet!

— Igaz, de még érvényben van; a polgármesternek joga van a zsidókat kiűzni, de lemond arról a jogról, ha megígéri, hogy hallgatni fog, sőt ő támogatni akarja a dekrétum visszavonását, ha Kegyelmed a császárnál ilyen irányban kérést terjeszt elő.

— Hát akkor hallgatni fogok!

— *Esküdjék!*

— Én nem esküszöm, ma van a mi újévi ünnepünk, nem esküdhetem, de ha szavamot adom, akkor így lesz.

— Jól van kérem, hiszek egy becsületes férfiú szavának, rögtön szabadlábra fog kerülni.

— De van még egy kérelmem.

— Az árulót illetőleg? Az meg fog bűnhődni!

— Nem ezt kérem, hanem kegyelmet kérek a hosszú Dietrich részére, aki visszavonta az ostya-átfürás rettenetes vádját, ami miatt három ártatlan ember halált szenvedett volna.

— Hát hogyan képzeli azt el? Hiszen meglopta a templomot? Lehetetlen, hogy kegyelmet kapjon! De Parancsnok Ur nemes szíve kedvéért megkérem majd a polgármestert, hogy úgy intézze, hogy a hosszú Dietrich elmenekülhessen.

Még aznap kihirdették ünnepélyesen, hogy a Joselin elleni vád alaptalannak találtatván, szabadlábra helyezik és az árulót kivégzik, ez azonban fölvetta a keresztséget és így halálbüntetés helyett kolostorba száműzik.

A torony-szobában éppen befejezték a rajshasónói minchót, amikor hivatalosan kinyitották R. Joselmann börtönének ajtaját és kijelentették, hogy szabad. Ő pedig fogta a Tórárt és a helység zsidóságának óvációja mellett visszavitte a templomba. Utána különös áhitattal végezte a hitközség a *taslich*-szertartást.

Rajshasónó második napjára volt kitűzve a hosszú Dietrich kivégzése. Rabbi Joselmann mindenáron elakarta ezt kerülni, nehogy a nagy tömegben, amely ilyenkor összeszokott gyülekezni, valaki elkiáltja magát: „Ni, a keresztényt kivégzik, de a zsidók megszabadultak.” A tömeg nem gondolkodik és egy ilyen hazug szó alkalmas volna új zsidóüldözések elindítására.

Ott feküdt a rohadt szalmán az elítélt és készült a halálra. Legjobban fájt neki, hogy ártatlan felesége és gyermekei oda vannak dobva a megvetésnek és a nyomorúságnak. Egyszerre nyílik az ajtó, bejön R. Joselmann és a fogházfelügyelő. R. Joselmann szólott hozzá:

— Dietrich úr, elintéztam az ügyét, meneküljön. A mester lefogja oldani a billincseit.

Amikor levették róla a nehéz láncokat, felugrott és huzogatta tagjait. A fogházfelügyelő pedig kezébe nyomott egy telt erszényt és azt mondotta:

— A zsidó úr nevében adom magának ezt, ő nem nyul ma pénzhez.

— Dietrich — folytatta R. Joselmann — meneküljön innen, menjen át a határon Svájcba, legyen szorgalmas, ne részegeskedjék, ne üzzön szerencsésjátékot. Családjáról gondoskodom, amíg nem lesz abban a helyzetben, hogy magához vegye őket.

A hosszú Dietrich úgy nézett körül, mintha álmodnék, egy szót sem tudott kimondani, tapogatta kezeit, lábait, kereste a bilincseket, majd nézte a kezében lévő erszényt és amikor megtudta, hogy az valóság, ledobta magát a földre és csókolgatta Joselmann térdét.

— Zsidó Ur, maga életmentőm, hogyan köszönjem ezt meg magának?
(folytatjuk.)

HIREK NAPTÁR

Sabosz S'mini, Niszon 29, I. Perek
Haftajro: Móchor-chajdes.

— Rajs-chajdes bencsolás —

Gyertyagyújtás (Bpest): 6.10
כ"ט kimenetele „ : 7.10

Vasárnap-hétfő: Rajs-chajdes Ijor

— **Marienbadban lesz a III. „K'nészió G'dajló”.** Londoni jelentés szerint az Aguda végrehajtó bizottsága legutóbbi ülésében elhatározta, hogy a III. K'nészió G'dajlót (orth. világkongresszust) Marienbadban fogja megtartani augusztus havában. A világkongresszust eredetileg tudvalevőleg Jeruzsálembé akarták egybebíni, amiről azonban a sajnos még mindig zavaros palesztinai állapotok folytán le kellett mondani. A II. K'nészió G'dajló 1929-ben volt Bécsben.

— **A vasárnapi munkaszünet kérdése Szlovákiában és az orthodoxia.** Szlovákiában törvényjavaslat van benyújtva a teljes vasárnapi munkaszünet bevezetésére. Ezzel kapcsolatban az orthodoxia részéről intervenáltak illetékes helyen, ahol a felhozott érvekkel szemben megfelelő megértést tanúsítanak. A miniszter megígérte, hogy figyelembe veszi a vallásos zsidóság érdekeit és a kérdést úgy fogja megoldani, hogy az orthodoxiát ne érje sérelem.

— **A „B'ér S'müel” befejezés előtt.** A hunfalvi gaon z. c. 1. magidusz-széferje a Tórára befejezés előtt áll. A mű iránt érdeklődő tanítványok és tisztelők sziveskedjenek előfizetéseiket postafordultával eljuttatni a kiadóhoz: Stern Dániel, Kisvárdra.

— **Nagy tűz egy newyorki zsinagógában.** Newyorkból kábelezik: A „Saaré Tfilló” hitközség Westend-zsinagógájában Peszach második napján ima után tűz ütött ki, ami a templom belsejét teljesen elpusztította. A frigszekerény és 12 tóratekeres is elégett כ"ג. A tűzkárt 200.000 dollárra becsülik. A megindított nyomozás szerint a zsinagóga gyújtogatásnak esett áldozatul, a tetteseket náci-körökben keresik.

— **A fehérgyarmati jesiva vezetősége ezúton felhívja az összes volt tanítványokat,** hogy a jesiva és a tanítványok közötti kapocs intenzívvé tétele érdekében közöljék címeiket az intézettel. A napokban körlevél ment a tanítványokhoz a főt. főrabbi Tórára írt „Tajldajsz Jiszroel” művének előfizetése és terjesztése érdekében; aki nem kapta meg a körlevelet, az címe ismerete hiányának tudja azt be. Minden tanítvány igyekezzék a befejezés előtt álló posthums mű gyors terjesztésében közreműködni, az előfizetők nevei fel lesznek tüntetve a széfér végén.

— **Abaujszántó gyásza.** Abaujszántóról jelentik nekünk: Kimondhatatlan nagy csapás érte hitközségünket. Elnökünk Rosenberg Manó, Peszach utolsó napján váratlanul elhunyt, 43 éves korában. A szomorú eset híre futótűzként terjedt el a városban és az ünnepi hangulatot a legmélyesébb fájdalom érzete váltotta fel. Másnap temették a nagytemplom udvaráról, ezernyi tömeg részvételével. Hasonló impozáns temetést még nem látott Abaujszántó. Iszru Chagra való tekintettel csak Deutsch Jenő főrabbi bucsuztatta. Mesteri szavakban esetelte az oly korán elhunyt R. Mendl Rosenberg közéleti munkásságát, tóratudását, vallásosságát, tóraszeretét, nemes emberi kvalitásait. Sirástól el-elcsukló hangon és a közönség hangos zokogásától többször félbeszakítva vázolta az erényeit ennek a kiváló vezetőférfiúnak, akiben, úgymond, *jivajsz somajim, tajró* és intelligencia harmónikusán párosult, aki az orth. ח"ג-nak egyetemleges viszonylatban is lelkes munkása, az ifjúsági nevelésnek irányítója, a jesivák odaadó szellemi és anyagi istápolója volt. A jesiva: szívügye volt, a jesivákból kikerülő böcherek elhelyezkedésének kérdése sokat foglalkoztatta. Egyetlen fia a helybeli jesiva kiváló növendéke. Végtisztességén képviselve volt a hitk. kerület 40 községe, valamint a szomszédos hitközségek (Szerencs, Tolcsa, Tállya, Encs stb.) többtagú kiküldöttelei rótták le kegyeletüket nagy halottunk iránt. — ח"ג

Orth. kóser Manna-cikóriát a hithú háziasszonyok figyelmébe ajánljuk. Kapható mindenütt.

— **A Budapesti Izr. Komaegylet** rendez évi közgyűlésén dr. Tarján Ottó elnök ismertette azt a mai viszonyok közt fokozott mértékben szükséges emberbaráti és vallási munkát, amelyet az egylet a szegény gyermekágyas anyák segítése és fiugyermekeknek Ábrahám ösytánc szövetségébe való felvétele terén kifejtett. Előadta azt is, hogy az egylet újonnan megalakult nőcsoportja: a „Komaasszonyok”, lelkes munkával és nemes odaadással fáradozik az egylet céljainak előbbrevitelében és indítványára a közgyűlés a nőcsoport vezetőségének köszönetét nyilvánította. Örömmel állapította meg, hogy az egylet iránt mind nagyobb érdeklődés mutatkozik és ez az újonnan tagokul jelentkezők impozáns számában is megnyilvánul. Fédér Miksa pénztáros ismertette az évi mérleget és zárszámadást, amit a közgyűlés egyhangulag tudomásul vett. A napirendhez Englmann Hugo és Szőke József szóltak hozzá és ez utóbbi indítványára a közgyűlés az elnökségnek fáradságos és kitünő munkájáért köszönetét nyilvánította. Ezek után titkos szavazással megválasztották az egylet elnökévé: Dr.

Tartán Ottót, dísztagokul: Bruszt Sándort, Gróf Adolfot, Spitzer Józsefet és dr. Vázsonyi János országgyűlési képviselőt. Aelnökök lettek: Guttman Elek és Steiner Márkus. Főtítká: Steiner József. Pénztáros: Fédér Miksa. Gondnok Semsei József. Templomelőjárók: Englman Hugó, Farkas Dávid, Szőke József és Weiszbraun Fülöp.

— **1936-ban 30.000 palesztinai zsidó bevándorló.** Jeruzsálemből táviratozzák: A „Jewish Agency” statisztikai osztálya most tette közzé az 1936. évi bevándorlás adatait. Eszerint a zsidó bevándorlók száma 1936-ban 29.727 volt, kiknek 58%-a nő és csupán 42%-a férfi.

— **Vérvádmese egy lengyel kisvárosban.** Varsóból jelentik: Krasnigrad városkában egy 14 éves kislány éppen Peszach előtt eltűnt. A nemzeti demokrata agitátorok ezt arra használták fel, hogy vérvádmesét terjesszenek és a zsidók ellen uszítsák a lengyel lakosságot. A hitközség vezetői a hatóságokhoz fordultak védelemért. Végül is a városka melletti folyóban megtalálták a kislány hulláját és megállapították, hogy baleset következtében vízbefullt.

— **A „Khillasz Jaakajv”, Grünwald pápai A. J. főrabbi volt tanítványai egyesületének vezetői III. 14-én Pápan összejövetelt tartottak.** A délelőtti ülésen tárgyalták az évi jelentéseket, konstatálták, hogy a harmadik éve fennálló egyesület beváltotta a hozzáfűzött reményeket, amennyiben sikerült a volt talmidok között állandó kapcsolatot létesíteni, amit még jobban kimélyített a legutóbbi *aszifó* alkalmával elhatározott *szijum hasasz*. A második, délutáni tanácskozáson az egybegyűltek örömeire és lelkesedésére mellett részt vett a mester Grünwald főrabbi is. Elhatározták, hogy május 9-én a *Nemzetközi Vásár alkalmával Budapest országos összejövetelt foglalkoztatni*, amelyen az egyesület további kiépítését fogják megtárgyalni és meghatározzák a szijum hasasz időpontját. Az összejövetel pontos helyéről és idejéről minden nyilvántartott tanítvány külön meghívót kap. A nyilván nem tartottak ezuton is felkérnek, hogy címeiket a vezetőséggel közöljék.

— **Az Orth. Izr. Hitközségi Tisztviselők Egyesülete** (Wesselenyi-u. 13.) Dr. Stein Artur elnökle alatt tartott ülésén foglalkozott a hitközségi tisztviselők nyugdíjügyével és elhatározta, hogy a minisztertől kérni fogja a Nyugdíjintézetnek működtetését és amennyiben ez bármely okból keresztülvihető nem volna, úgy addig is a hitközségi tisztviselők nyugdíj, baleset és betegbiztosítási ügyének a MABI keretén belül való megoldását. Foglalkozott a gyűlés a hitközségi tisztviselők szociális helyzetével is és különösen a leánykihazasítási és gyorssegélyakciók megindítását mulhatatlanul szükségesnek mondotta ki.

— **Birnbaum Nathan meghalt.** Hágában elhunyt 73 éves korában a mai zsidóság egyik legérdekesebb alakja: *Birnbaum Nátán*. „Mathias Acher” írói álnevével kezdte működését, annak szellemében megújódásra, modernizálódásra törekedett; egyik lelkes úttörője volt a zsidó diákegyesületeknek. (A „cionizmus” szó állítólag tőle származik, még Herzl előtt.) Később hátat fordított a diplomázáló mozgalomnak, a háborús élmények és megrendülések Istenhez vezették és újabb könyveiben: „*Gottes Volk*” 1917, „*Die Dienste der Verheissung*” 1927: a vallásban látta a zsidóság megmaradásának egyetlen biztosítékát. Bécsben az Aguda mozgalomban vett tevékeny részt, az orth. világszervezet főtítkára volt, de ott sem tagadta meg tüzes, eredeti, kritikai egyéniségét. Élete utolsó esztendeit Hollandiában töltötte, ahol „*Der Ruf*” címen adott ki új folyóiratot. Egy örökké küzdő, önmagával küzdő zsidó egyéniség szállt Nathan Birnbaummal a sirba.

— **Választások Fehérgyarmaton.** Hitközségelnök: Mátyás Adolf elnök, Winkler Zoltán aelnök, Paszesz Hirs gondnok, Weisz Nathan ellenőr, dr. Vámos Antal ügyész, Grünfeld Vilmos jegyző. Választmány: Grünbaum Dezső, Mayer B. Ferenc. Goldstein Dezső, Mayer Sámuel, Berger Ármán, Weisz Antal stb. — **Chevránál:** Grünbaum Dezső elnök, Winkler Zoltán aelnök, Deutsch Jenő pénztáros, Fischer Mór jegyző. Választmány: Gerendás Ábrahám, Mayer B. F. stb.

— **A jugoszláviai orth. iroda** m. hónapban tartotta Zentán tisztújító közgyűlését: Deutsch Hermann (Szabadka) ügyv. elnök, Pollák Sándor (Zenta), Mencer Bernát (Ó-Kanizsa) aelnökök, Grün József főrabbi (Mohol) titká, Kohn Áron (Zenta) pénztáros, Gazdasági tanács: Grossberger Ignác, Goldstein József, Glied Jakab (Szabadka), Krajník M., Hoffmann N. (Zenta), Kohn Márton (Ada), Stern Fülöp, Fried Vilmos (Plok) Számvizsg. bizotts.: Ungár Lipót, Weinberger Lipót (Zenta), Grosz Sándor (Zombor).

— **Az encsi orth. hitközség** tisztújítása: Zeisler Alfréd elnök, Altmann Sándor aelnök, Benedikt Ignác gabe, Kaufmann Jenő pénztáros, Löwy Ignác ellenőr. Képviselők: Friedmann Márkus, Klein Ferenc, Raff Jenő stb. — **Chevrágabek:** Saubermann Adolf, Pláner Zsigmond. — Talmudtóra elnök: Freidmann Márkus.

BECKERT HUGÓ
parókkészítő specialista
A legújabb modellek
állandóan raktáron.
Budapest, Dob ucca 27
Skrek-ház) Mérsékelt árak!

— **R. J'hajsiúá Jehüdü Löwinger** gyásza van a váci orthodoxiának. Oszlopos tagja, *Löwinger Sándor*, hosszúságos betegség után 66 éves korában Peszach első éjszakáján elhunyt. Az ünnep második napján lefolyt csendes temetésén résztvett az egész város zsidósága. A megdicsőült, aki a váci, sallói és pozsonyi jesivák tanítványa volt, kitűnt nagy jótékonyága és tóraszeretete által, házában külön kis besz-hamidrost tartott fenn. Néhány évvel ezelőtt a Szentföldön járt és mindig boldogan emlékezett vissza ottani élményeire. „*Derech J'hajsiúá*” címen 1934-ben kiadott homiletikai művét annak idején méltatta a *Zsidó Ujság*. Kiterjedt, előkelő család gyászolja. — ח"ג

— **Szlovákiai tudósítónk** jelentése szerint a nagymihályi hitközség immár elhatározta rabbiszékének egy „gódajl hadajr” általi mielőbbi betöltését. Ezzel kapcsolatban több nevet lansziroznak.

— **Haláleset.** A pesti zsidóság körében mély megilletődést keltett Kecskeméti Vilmos újságírónak, a „Zsidó Élet” főszerkesztőjének hirtelen bekövetkezett halála. Nagy részvételt temették.

— **A dunaszerdahelyi „Hiszachdusz Hatalmidim”** (Katz Antal, Adasz Jiszroel dun-stredai, azelőtt nyirmeggyesi főrabbi tanítványainak egyesülete) igen csinos 32 oldalas füzetet adott ki *Bész Talmud* címen. A jól szerkesztett füzet leírja az egyesület megalakulását, majd híven visszatükrözteti a közelmúltban lefolyt nagyszabású Tóra-ünnepélyt: az új beszhamidros és Tóra-avatás lélekemelő aktusait és tartalmazza a Mesternek ezen alkalomból elhangzott dróseit. Tanítványok, akik a volt összejövetelre meghívót nem kaptak, közöljék címüket, hogy a füzetet megkaphassák. Cím: Centrale der His'achdus Hatalmidim, Dun-Streda, Postafiók 6.

— **Gyász eset.** Szarvason elhunyt Berger Jenő tanító 43 éves korában. Derék, jámbor, vallásos ember volt. Áldás emlékére.

— **Sajtóhiba.** Mult számunk 2. oldalán a 3. hasáb 7. sorában kezdődő mondatból egy sor kimaradt. A mondat eleje helyesen így szól: Ha elfáradnak az eszmények hona felé szárnyalásukban, biztos existenciát keresnek maguknak valamely „sziklán.” valamely biztos kényeret ígérő állásban .. stb.

A karcusúg titka
EHRENTÁLNÉ Geczovits Reneé
úzószalon, Dohány-u. 39.
Telefon: 14-02-64.

— **A szarvasi orth. hitk. választásai:** Schlesinger Sámuel elnök, König Henrik aelnök, Glausiusz Imre pénztáros, Gottlieb Benő gondnok, Schwartz Jakab ellenőr. Választmány: Rosenberg Gyula, Kallus Soma, Schönwald Kálmán, Schlesinger Jenő stb.

— **A bpesti orth. leányegyletben** f. hó 10-én szombaton d. u. ¼4-kor Oppmann Irén tart előadást.

— **Mátészalkán** Ador hónapjában u. n. „purimi hitközség” alakult, az ottani szegények peszachi ellátására. Pollák Emánuel elnök, Wittman Ignác pénztáros, Rosenberg Jakab ellenőr, Fisch Lázár és Spitzer Ignác gabe fáradhatatlan tevékenységére mellett 260 pengő folyt be, mely összeg a nevezettek kívül, Reiner Ignác, Eisenberg János és Finkelstein Salamon közreműködése mellett 27 rászorulóknak lett kiosztva.

— **BEKÜLDÖTT HIREK.** A budapesti IX. ker. orth. templomkörzet a köv. tisztikart választotta: Leitner Gusztáv, Schwarcz Viktor diszelnökök, Kepes Sándor, Láng Ignác társelnökök, Lieberman Izidor, Silberberg Antal aelnökök. Schlesinger Reszó, Krémer Gyula, Klein József előjárók, Schmutz Imre pénztáros, Schmutz Izák gazda, Teich József talmudtóra-elnök. — **A beregszászi Chevrá** új tisztikara: Weisz Sámuel elnök, Méhes Samu, Podor Albert aelnökök, Landau V., ifj. Schwartz M. főgondnok, Wolozovits M. gondnok, Keszenbaum Adolf, Pollák H. kórházgondnokok. — **A nyiregyházi T. B. választásai:** Németi Gyula elnök, Fried Ferenc aelnök, Leim-sieder Zoltán pénztáros, Eisenberg Kálmán ellenőr; Steif Jenő, Schwarcz Géza gondnokok, Eisenberg Jenő titká, Friedmann Jenő könyvtáros. Tanácsnokok: Klein Ernő, Schnitzler Béla, Blau Ernő. Számvizsgálók: Németi László, Schwarcz Andor, Eisenberg Miklós, Fisch Géza. — **A nagyecsedti T. B. új tisztikara:** Grossinger Béla elnök, Weisz Miksa gondnok, Wittmann Dávid pénztáros, Gelbermann Sámuel jegyző, Frenkel József diszelnökének Weinberger Annuskával (Szikszó) való eljegyzéséhez szívélyesen gratulál az egyesület. — **Egerben** Hirsch Herman erdőteleki főrabbi a hitközség felkérésére általános ovációval kísért vendég-dródot tartott. — **A szikszói T. B.** szívélyesen gratulál tagjainak Grosszman Jenőnek, eljegyzése alkalmából. — **Tornalján** Peszach első napján tartotta bar-miczvóját Balajty Efrájim rabbi unokája: Ellner Smüel Meír Salgotárjából. Az ifjú kitünően előadott charifusz- és magidusz drósját nagyszámú közönség hallgatta végig.

Ujdonság! SEVILLA BOROTVALÓPOR
Tökéletes készítmény! Feltűnő olcsó árban!
BARBIEN VEGYIPAR, Budapest, VI., Király-u. 30. Telefon: 119-564.

Eredeti angol szövet- különlegességek Kazár Nándor
posztókereskedőnél V., Deák Ferenc-u 14. — Szombaton zárva.

Pályázatok

Pályázatok és apróhirdetések díjazása: Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas-tagon szedett betűkből 32 fillér. Állás-keresőkénél 10, ill. 20 fillér. Legkisebb hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélb-lyegekben is. Jelégés levelekhez 20 fillér bélyeg mellékelendő.

A soltvadkertű aut. orth. izr. hitközség az ujonnan szervezett metszői állásra keres **מִשְׁכֵּי מוֹמָה**-t, aki jórő somájim merabbim és talmidchóchom legyen. Baal t'fillóra nem reflektálunk. Fizetés megegyezés szerint. Pályázatok életkor megjelölésével alulírottához küldendők. Próbára csak meghívottak bocsátatnak és csak ezeknek lesz költésük megírtive.

Kritzler Mór, hitk. elnök.

A balatonfüredi Talmudtóra keres melamednak egy bóchúr jórő somájimot, aki chümis-rasi és gemöre-tajszefesz alapos tanítására képes. Pályázatok k'szav-másolatokkal felszerelve és igény megjelöléssel küldendők.

Pollák Sándor T. T. gondnok.

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P, azonfelül soronkint 1 P)

Rebenwurzl Livia Budapest és Weisz Hugó Dunaszerdahely, f. hó 11-én 2 óra-
kor tartják esküvőjüket Bpsten a Ka-
zinczy-templomban. (M. k. é. h.)

Rosenberg Klári és **Kornitzer Dezső** f. hó 11-én Miskolcon házasságot kötnek.

Hartmann Paula Huszt, **Niszel József** Budapest jegyesek. (M. k. é. h.)

Grosz Sárika Büdzentmihály és **Steinberg József** Sajószentpéter jegyesek.

Schwarz Szerénkét Nyírbátorból eljegyezte **Gottheuer Chájim** Nagyléta.

Breuer Klárid Tiszafüred, eljegyezte **Moskovits Márton** Hodász.

Richter Artur tanító Dunaföldvár, **Hutterer Boriska** Vác jegyesek.

Reichhard Dóra Makó, **Lichtmann Hermann** Makó jegyesek.

Keller Rózsikát Salgótarján, eljegyezte **Wohl Ernő** Szerencs.

Lipschitz Frádele Sátoraljaújhely, **Rosenfeld Elisó** Debrecen jegyesek.

Ádám Magda Békéscsábán f. hó 11-én tartja esküvőjét **Neufeld Józseffel** Szegedről.

Fendrich Margit Sátoraljaújhely, **Groszmann Sándor** Prága, e hó 11-én tartják esküvőjüket.

Orthodox Izraelita Leányinternátus, Vácon

elemi, polgári és kereskedelmi tanulók részére. Egyedül az országban. Modern épületben a legkényesebb igényeket kielégítő higiénikus berendezéssel. Bőséges ellátás. Családias és vallás-erkölcsös nevelés. Egészségügyi és tanulmányi gondos ellenőrzés. Komoly felügyelet. Német társalgás. Modern nyelvek és zenetanulási lehetőség. Felvételi előjegyzéseket a jövő tanévre — tekintettel a férőhelyek korlátozott számára — ajánlatos minél előbb, de legkésőbb május 15-ig eszközölni. Szünetekben nyaralásra gyermekeket (fiukat, leányokat) elfogadjuk.

Prospektust küld: **Hirschfeld Leányinternátus, Vác**

Apró hirdetések

JELIGÉS hirdetések címeit, amennyiben nem áll a hirdetésben, hogy cím a kiadóban, a kiadóhivatal titokként kezeli. Az ilyen címek után érdeklődők leveleit nem áll módunkban megválaszolni, hanem a hirdetőhöz juttatjuk.

28 ÉVES kereskedő feleségül venné szigorúan vallásos szülők fiatal vallásos szép intelligens leányát megfelelő hozománnyal. „Komoly” jelige.

NŐSÜLNE jobb házból, biztos existenciával bíró 28 éves volt bócher. Jelige „P 6000”. (20 fill. b.)

PÉKSEGÉD, aki fehér süteményben, valamint barnában önállóan jó munkás, adja le címét, fizetési igény és eddigi működés megjelölésével a kiadóba. „Szombatot tartó” jelige. (20 f. b.)

KISEBB vidéki faüzletem vezetésére keresek szigorúan vallásos, megbízható, ügyes, konkurenciában edzett fiatal embert. Ajánlkozás „Jó bizonyítvány” jeligére. (20 fill. b.)

PERFEKTES deulches Kinderfräulein sucht Posten in orth. Haus. Adresse in der Administration.

TAPOLCA-gyógyfürdön megnyílik május 1-én minden komforttal ellátott penzió. Engel Jenő, orth. kóser vendéglős, Miskolc.

KERESEK 29 éves volt talmudista fiam részére, kinek biztos megélhetést nyújtó üzlete van, jobb házból való leányt, 5000 P-vel. Jelige „Dunántúli” (20 f. b.)

NYOMDÁSZSEGÉD, könyvkötészethez is ért, állást keres. „Szombatot tartó helyen” jelige. (20 fill. b.)

RŐFÖSKERESKEDŐSEGÉD szombat-tartó, elsőrendű munkaerő, megbízható, kiszolgált katona, május 1-re állást keres. „Ügyes” jelige.

FA- vagy borszakmában gyakornoki állást keres jesivát járt, intelligens 19 éves jómegjelenésű fiatalember. „Megbízható 19” jelige.

KERESEK szigorúan vallásos szakácsnét, orth. helyről való többéves jó bizonyítvánnyal. (Leány van.) Ungár Sándorné, Szombathely, Széll Kálmán-utca.

VAS-fűszeres segéd, 23 éves, többéves gyakorlattal, mielőbb elhelyezkedne. Cím: Weisz Mihály, Csorna.

ÖSSZ-IRODAI munkát végző fiatalember, magyar-német levelező, könyvelő, hosszabb gyakorlattal, vidékre is állást keres. „Jesivát járt”. (10 f. b.)

PERFEKT zsidó szakácsnő felvétetik. Skrek, Dob-utca 27.

KERESEK azonnalra 11 éves fiamhoz bóchert, aki chümis-rasi-gemórra jól tanítsa és I. polgárra előkészítse. Fizetés és teljes ellátás. Goldstein Miksa, Nógrádbercel.

FAKERESKEDÉSEMBEN alkalmaznék június 1-re, többéves gyakorlattal bíró, vallásos, intelligens fiatalembert, esetleg fiatal nőt. Ajánlatokat igazolható okmányokkal és fizetési igény megjelöléssel kér: Briger Andor, Apc.

NŐSÜLNE, vagy benősülne 35 éves középtermetű jómegjelenésű intelligens szombattartó önálló gazdálkodó, pár ezerrel. Vidéki vallásos érzelmű 26—28 éves jómegjelenésű leányok hozzátartozóinak levelét „Nem hozományvadász” jeligére kéri.

TUDOMÁSOMRA jutott, hogy nevemben különféle ürüggyel gyűjtéseket eszközölnek. Minthogy gyűjtésre senkinek megbízást nem adtam, kérem ezen gyűjtőket csalóknak tekinteni. Lichtenstein K., ker. főrabbi, Balkány.

Menyasszonyi ajándékok, óra és ékszerárak legmegbízhatóbb vétel és eladási forrása **GESTETTNER IMRE**, Újpest, Király-u. 47. Budapesti telefon 2—945—60. Ékszertőszedetag.

Elsőrendű fűzőket

jutányos árban és kedvező fizetési feltételek mellett készít:
STERNNÉ, Síp-u. 6. II. 1. lift.
Telefon: 135-460.

A sirok ápolása

ugy a régi kerepesiuti, mint az új központi izr. temetőben **április közepén** veszi kezdetét. Befizetések a **PESTI CHEVRA KADISA** székházában, VII., Erzsébet-körút 26 sz. alatt **már most** eszközölhetők, esetleg ugyanoda postán is beküldhetők.

ארטה' כשר
Karmel Friedmann
Pensió Józsefné

Budapest, Andrassy-út 43.
Telefon: 1-289-67.

Elsőrendű villamos és autóbussz-összeköttetés a város minden irányában.

Modern kényelemmel berendezett folyóvízes szobák, elsőrangú — kivanatra diétás — konyha.

Referencia:
Bpesti orth. rabbiság

Felelős szerkesztő és kiadótlajdonos:
GROSZBERG JENŐ

Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14.
Telefon: 1-111-95.

אגודת ציונים

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ז"לSzerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 26/C.
Telefon: 1-238-08. Csekkzámla: 60.791.
Egész évre 20 pengő. Külföldre P 25.Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Kapunyitás a jesiváinkon

Aki e hét elején egy-egy városka vasúti állomásán kiszállt, a perronon szokatlan nyüzsgést, izgalmat láthatott. Fiúk, fiatal emberek jártak-keltek, izgatótsággal várokoztak, nézték a leszáll utasokat. Oly közönség ez, amely egyébiránt nem igen szokta üres óráit, vidéki szokás szerint, az állomáson tölteni, nézve az érkező és induló vonatokat, mert sohasem szokott szabad ideje lenni, mert tudja, hogy amennyire lehet, teljesíteni kell a bibliai parancsot a Tóra-tanulásról: „foglalkozzál vele éjjel és nappal”. Jesiva-helyekről és bócherekről van szó, akik már megérkeztek az *alma mater* otthonába, ahol 5 hónapot fognak szentelni a Tan tanulmányozására és várták a vonatokat, amelyek hozták minnenfelől társaikat, akikkel a szellem, az erkölcs, a közös szent törekvés kötelei-vel lesznek egybefűzve. A fővárosi orthodox ifjúsága is szétszéledt a különféle vidéki centrumokba. Miután még elhelyezkedési előkészületek vannak, az érettebbek megtalálják a tanítványaikat, az egyenlő előkészültségűek tanulási szövetségbe lépnek, megkezdődik a szent munka.

A Biblia bölcselkedő királya *Kajhelesz* azt hangoztatja: „*Kiszrajn hoajr min hachajsech*—a világosságnak fölénye van a sötétség fölött”. Ezt a szent *Zajhar* úgy magyarázza: „A világosság fölénye a sötétségből (*min hachajsech*), a sötétséggel való összehasonlításból derül ki a legjobban, mert ha nem volna a sötétségnek zordsága, nem bontakoznék ki a maga valójában a világosságnak derüje”. Ezt érezzük, amikor körülnézünk a világban és látjuk, hogy a legnagyobb nyugalanságot okozza mindenütt a tudomány csarnokait látogató ifjúság, mert ekkor a jesivák csendes és csak szellemiek terén zajos élete annál jobban kidomborodik ragyogó ellentétképpen. *A világi fórumon az egyetemek ifjúsága képviseli a türelmellenséget, a nyers erőszakot, a régi jogi és erkölcsi szempon-*

tok félretolásának imadását, a felelőtlen-séget a közügyekben, — ezzel szemben a jesivák: *mentsvárai a szellemi élet előtt való meghódolással, a szeretetgyakorlásnak, a felelősségérzet által diktált viselkedésnek.* Ennek az ifjúságnak az ideálja, hogy megvalósítsa bölcséink tanítását: „*Pasz bamelech tajchél ... kenyeret egyél sóval, vizet igyál mértékkel, földön levő fekvőhelyen hálj, de a Tannal foglalkozzál, ha ezt teszed, boldog leszel és üdv neked, boldog leszel ezen a földön, üdv neked a túlvilágon.*” Mélyértelmű tanítás ez. Mert csak ilyen elv mellett van biztosítva a földi és menybéli boldogság. A *földi harmonia alapelve: a szerénység, az igénytelenség, a legminimálisabb életszükséglet és mellette a szellemi élet, amelynek gyönyörűsége elfelejtet minden földi bajt, bűt és bánatot.*

Igen érdekes és tanulságos párhuzamot nyújt nekünk ehhez a szempont-hoz a magyar képviselőház pénzügyi bizottságának e heti tárgyalása az iskolaügy-ről. Az egyik képviselő panaszkodott, hogy az egyetemi tanárok nem adják elő tárgyaikat a maguk teljességében és azután a szigorlatokon mégis az egész tananyagot követelik. A miniszter erre azt felelte, hogy az egyetemi előadás csak *irányítást* nyújt, a fő az *önképzés*, mert ez adja meg a főiskolai jelleget. Ha ez így van, akkor a jesivai oktatás évszázadok óta mostanáig még az alsó fokokban is főiskolai jelleget mutatott. A jesivákon az előadó mester csak *irányít*, főcélja arra nevelni a növendékét, hogy *önállóan tovább buvárkodjon*, tovább tanuljon. És ebben a tekintetben erkölcsileg a jesiva sokkal fölöttebb áll az egyetemnek, ahol a vizsgák letétele a fő és ahol a cél: a diploma elnyerése, majd állásban való elhelyezkedés. ahol a tudomány nem egyéb mint „*dísz*” a nagy állásra, vagy „*kapa*” a kis állásra, holott a jesivákon a cél: maga a tanulás és ahol el van tiltva az, hogy a tanulás „*tudo-*

mány: „*dísz*” (*atóró*), vagy „*kapa*” (*kardium*) legyen.

Nem egyformán tehetségesek a növendékek a jesivákon sem, de a jesiva a növendékeit mégis megtanítja egyre, arra, hogy a *Tóra-tanulás, a szellemi élet: szent kötelezettség.* S ez az, amit a profán tudományokkal való foglalkozás nem tűz ki célul. A Talmud egy kijelentése szerint: „*En Uihakodajs bórich hü boaj-lóma, elő arba amajsz sel halóhé* — az Örökkévalónak az ő világából nem jut más, csak a vallástörvény négy könyve-ke”. Valóban, csak ez az igazi i'teni világ. A külvilágban csupa gyűlölet, szenvedés fájdalom, elnyomás, szenvedély, bűn, bünhődés, ziláltság békétlenség, lelki háborúság van. De a jó, a tisztaság, a megbékülés, a menybéli nyugalom ott honol, ahol az Örökkévaló világa van, ahol az örök igazságnak, a vallástörvény előírásainak tanulmányozása ad a létnek igazi tartalmat.

Visszatérve a magyar képviselőházi vitára, közben megállapították, hogy az egyetemi tanárok egy része nem foglalkozik eléggé az ifjúsággal, hivatalosan elvégzi a dolgát, de a katedrán kívül nincsen érintkezése, kapcsolata hallgatóival és azok a professzorok, akik foglalkoznak az ifjúsággal, sokszor nem önzetlenül, hanem politikai okokból, karrivadászat céljaiból teszik azt. Milyen más szellem az, amely a jesivák vezetőinél tapasztalható. *Mester és növendék éjjel-nappal kapcsolatban vannak*, a mester egész gondolatvilágát betölti az a gond és a gondolkodás, miképpen modíthatná elő az ő szellemi gyermekeinek anyagi, szellemi és erkölcsi érdekeit, teljesen önzetlenül, hisz törekvéseinek legfőbb eredményét csupán növendékei szeretete és az ő szellemében való életmódja képezheti. És *mindégnyik mester a legjobb pedagógus.* Ebben az összefüggésben a pedagógia nem szép elméleteket és szólamokat jelent, hanem a legfontosabbat: *az élő példát.* Minden jesivavezető arra